

Universitatea Babeș-Bolyai
Facultatea de Sociologie și Asistență Socială

**Educație, aspirații ocupaționale și intrarea pe piața muncii în cazul tinerilor romi din
România**

Rezumatul Tezei de Doctorat

Coordonator:

Prof. univ. dr. Livia Popescu

Doctorand:

Florina Măteuț (căs. Pop)

Cluj-Napoca

2012

Cuprins

Cuprins	2
Lista de tabele	5
Lista de figuri	7
Introducere	8
Rezumat al capitolelor	14
CAPITOLUL I: Dincolo de discursul excluziunii sociale a romilor	26
1.1. Conceptul de excluziune socială. Abordări critice	26
1.1.1. Istoria conceptului	26
1.1.2. Conceptualizarea termenului de excluziune socială	28
1.1.3. Provocări ale conceptului de excluziune socială	37
1.1.4. Discursul asupra incluziunii și excluziunii sociale a romilor în legislația românească	39
1.2. De la excluziune socială la diviziune socială.....	45
1.2.1. Etnia ca diviziune socială	49
1.3. Concluzie	51
CAPITOLUL II: Contextualizarea resurselor și a barierelor în ce privește nivelul educațional al tinerilor romi	53
2.1. Perspective asupra educației	53
2.2. Înțelegerea nivelului educațional în cazul romilor.....	57
2.3. Accesul la educație al minorității rome în Europa și România.....	67
2.4. Tranziția de la școală la locul de muncă a tinerilor romi	71
2.5. Concluzie	75
CAPITOLUL III: Contextualizarea resurselor de pe piața muncii și a barierelor cu care se confruntă tinerii romi	77
3.1. Piața muncii din România: o scurtă vedere de ansamblu	77
3.2. Indicatori ai pieței muncii din România: date pentru romi și ne-romi.....	86
3.3. Tinerii pe piața muncii	110
3.4. Politici referitoare la angajarea tinerilor	117
3.4.1. Introducerea politicilor pentru tineri în Europa.....	117
3.4.2. Politici pentru tineri în România	123

3.4.3. Politici active ale pieței muncii referitoare la tineri absolvenți și tineri vulnerabili din România	127
3.5. Concluzie	130
CAPITOLUL IV: Construirea unui cadru teoretic și metodologic pentru studiul succesului școlar, aspirațiilor ocupaționale și oportunităților de angajare ale adolescenților romi.....	132
4.1. Reflecții teoretice asupra determinantilor sociali ai aspirațiilor ocupaționale.....	133
4.1.1. Implicații ale teoriei lui Bourdieu pentru studiul aspirațiilor ocupaționale.	133
4.1.2. Conceptualizarea habitus-ului și a aspirațiilor ocupaționale.....	138
4.1.3. Explorarea utilității conceptului de capital social	141
4.1.4. Concluzie	147
4.2. Alegerea unui model explicativ pentru succesul școlar: perspectiva ecologico-interacțional-developmentală asupra succesului școlar	148
4.2.1. Modelul succesului școlar	151
4.2.1.1. Succesul școlar și eșecul școlar	152
4.2.1.2. Performanța școlară.....	155
4.2.1.3. Suportul profesorilor	156
4.2.1.4. Angajamentul școlar.....	159
4.2.1.5. Satisfacția școlară.....	163
4.2.1.6. Orientarea spre succes	166
4.2.2. Concluzie.....	169
4.3. Asumpții finale asupra cadrului teoretic	171
CAPITOLUL V: Investigarea cantitativă a factorilor sociali care influențează succesul școlar al adolescenților romi din România	173
5.1. Ipoteze.....	173
5.2. Metodologie	174
5.2.1. Participanți.....	174
5.2.2. Locație	180
5.2.3. Acces	180
5.2.4. Instrumente de măsură.....	181
5.2.5. Procedură.....	182

5.2.6. Analiza datelor.....	183
5.3. Rezultate	184
5.4. Concluzie	201
CAPITOLUL VI: Determinanți sociali ai aspirațiilor ocupaționale ale adolescenților romi români	204
6.1. Cercetare calitativă a aspirațiilor educaționale ale elevilor de liceu romi	204
6.1.1. Întrebări de cercetare	205
6.1.2. Metodologie.....	205
6.1.2.1. Participanți.....	205
6.1.2.2. Locație	206
6.1.2.3. Acces	206
6.1.2.4. Instrumente de măsură.....	206
6.1.2.5. Procedură.....	206
6.1.2.6. Analiza datelor	207
6.1.3. Rezultate	208
6.1.4. Concluzie.....	213
6.2. Cercetare cantitativă exploratorie cu privire la percepția angajatorilor asupra angajării adolescenților romi	215
6.2.1. Întrebări de cercetare	217
6.2.2. Metodologie.....	218
6.2.2.1 Participanți.....	218
6.2.2.2 Locație	220
6.2.2.3. Acces	220
6.2.2.4. Instrumente de măsură.....	220
6.2.2.5. Procedură.....	222
6.2.2.6. Analiza datelor	223
6.2.3. Rezultate	226
6.2.4. Concluzie.....	230
CAPITOLUL VII: CONCLUZII	232
7.1. Descoperiri teoretice și empirice importante	232
7.2. Reflecții pentru factorii decizionali	236

7.3. Cercetări viitoare.....	237
7.4. Concluzie finală	238
Referințe	239
ANEXE	275

CUVINTE CHEIE:

excluziune socială, diviziune socială, succes școlar, factori de risc, factori potectivi, tranziția de la școală la muncă, aspirații ocupaționale, habitus, capital social.

REZUMATUL TEZEI

Cadrul și prezentarea subiectului

Situația minorității rome a început să primească tot mai multă atenție la nivelul Uniunii Europene, așa cum se arată prin adoptarea, în aprilie 2011, a unui Cadru European pentru Strategiile Naționale de Integrare a Romilor până în 2020. În România, la Recensământul din 2002, 535.000 de cetățeni români s-au identificat drept romi, în timp ce organizațiile rome estimează că numărul real al populației romă din România se situează undeva în jurul a 1 până la 3 milioane (Ionescu & Cace, 2006, citat în Baciu, Lazăr & Lukacs, 2011). Astfel, România este una din țările europene cu numărul cel mai mare de cetățeni de etnie romă, alături de Bulgaria, Ungaria, Slovacia și Serbia.

Numeroase studii atrag atenția asupra multiplelor dezavantaje resimțite de persoanele de etnie romă, de la calitatea condițiilor de locuire, educație și loc de muncă până la participarea socială și politică. Termeni precum excluziune socială, marginalizare sau vulnerabilitate însoțesc discursul politic european privind situația minorității rome și sunt folosiți și atunci când sunt construite politici care se adresează populației rome. Cu toate acestea, indiferent de conceptele teoretice folosite pentru a descrie situația romilor din Europa, studiile arată că sunt o populație în risc, dacă nu deja la marginea societății. Mai mult, rezultatele precare ale intervențiilor care au avut ca scop îmbunătățirea condițiilor de trai ale romilor au fost o sursă de controverse în contextul european din ultimele decenii și deseori s-au referit la împiedicarea țărilor în realizarea obiectivelor precum înscrierea în principiile Europei sociale.

Situația actuală a romilor din România trebuie înțeleasă, pe de o parte, în contextul moștenirii comuniste, alături de transformările tranziției către o economie de piață. Pe de altă parte, discriminarea și ostilitățile împotriva romilor trebuie de asemenea avute în vedere când sunt abordate teme privind această minoritate. În perioada comunistă, romii din România au constituit subiectul integrării forțate, din punct de vedere al învățământului obligatoriu și al muncii, dar, mai mult, li s-a interzis să își exprime identitatea etnică și au asistat la distrugerea comunităților tradiționale, fiind supuși unor restricții legate de practicarea ocupațiilor tradiționale. În ceea ce privește educația, au persistat discrepanțele în ce privește nivelul educațional între populația romă și ne-romă, iar discriminarea a accentuat și mai mult acest lucru. Alături de alți factori precum practicile discriminatorii din partea angajatorilor, nivelul scăzut de

educație al populației de etnie romă a dus la sporirea șomajului în rândul romilor sau la angajarea acestora la locuri de muncă slab plătite și unde se cer competențe minime. Trecerea la economia de piață a afectat foarte mult romii, deoarece marea majoritate a fost angajată în societăți agricole, iar după ce aceste cooperative s-au închis, a crescut foarte mult rata șomajului în rândul romilor. Lipsa calificărilor profesionale și nivelul educațional scăzut au îngreunat reintegrarea lor pe piața muncii și a determinat o rată ridicată de șomaj pe termen lung printre romi. A crescut tot mai mult discriminarea și violența împotriva romilor, pe care unii autori au explicat-o prin prisma nevoii populației de a găsi un țap ispășitor în aceste situații economice dificile (Barany, 1994; Kenrick, 1998; Centrul pentru documentarea și informarea privind minoritățile în Europa-Europa de Sud-Est, 2001). Mai mult, încetinirea în implementarea măsurilor de protecție socială pentru șomeri, urmată de prejudecăți și discriminări care au fost deseori inițiate la nivel politic sau de mass media a contribuit la perpetuarea stării de sărăcie mai ales printre romi (Raț, 2011).

Sub presiunea alinierii la standardele europene, România a creat și implementat mai multe măsuri cu scopul de a îmbunătăți situația minorității rome. Începând cu prima Strategie a Guvernului României pentru Îmbunătățirea Condiției Romilor, adoptată în anul 2001 și o dată cu adoptarea primei legi anti-discriminare ca urmare a Directivei UE privind egalitatea între rase din 2000, a crescut gradul de conștientizare la nivel UE privind situația populației rome din România. Mai mult, pentru a deveni membră a Uniunii Europene, România a fost nevoită să își demonstreze angajamentul față de obiectivele europene referitoare la îmbunătățirea situației populației rome printr-o serie de politici adresate romilor. În prezent, după 11 ani de la implementarea primei strategii naționale privind romii, monitorizarea rezultatelor acesteia arată că, în domeniile abordate de strategie, s-au observat unele schimbări pozitive, dar rezultatele sunt departe de a aduce o schimbare reală în situația romilor din România.

Educația și munca sunt domenii larg dezbătute, având în vedere discrepanțele existente între populația romă și cea ne-romă. În ceea ce privește nivelul educațional, doar 9% din tinerii romi adulți din România (18- 30 de ani) sunt absolvenți de studii medii (în comparație cu 41% din populația ne-romă) și 2 % sunt absolvenți de studii superioare (în comparație cu 27% din populația ne-romă) (Raportul Strategic Național referitor la protecția și includerea socială 2008-2010). Participarea activă a elevilor romi la educație este determinată de o serie de motive, printre care menționăm caracteristicile școlii, resursele financiare și investițiile care se fac în școli, caracteristicile profesorilor sau statutul socio-economic al elevilor. Cu toate acestea,

segregarea și discriminarea etnică trebuie avute în vedere atunci când se vorbește despre rezultatele educaționale ale copiilor și adolescenților romi. Alături de diferiți factori sociali și economici, sistemul educațional influențează rezultatele educaționale ale indivizilor care, la rândul lor, influențează perspectivele de pe piața muncii. Astfel, nivelul de studii are legătură cu nivelul de venit, cu calitatea locuințelor, cu tipul de muncă și cu satisfacția oferită de locul de muncă (Cekota & Trentini, 2011).

Inegalitățile pe care copiii și adolescenții romi le experimentează în sistemul educațional se vor regăsi și în tranziția la piața muncii, deoarece romii sunt predispuși de aproximativ opt ori mai mult la a suferi din cauza șomajului pe termen lung decât populația ne-romă (Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite din 2002, citat în Centrul European al Drepturilor Romilor, 2007). În acest punct, capcana economică în care este prinsă minoritatea romă din România devine mai evidentă și pentru autorități. Deși explicațiile din discursul politic din România s-au referit în principal la nivelul educațional scăzut al populației de etnie romă și la lipsa calificărilor profesionale ca și aspecte care depind aproape exclusiv de decizia și responsabilitatea personală a romilor, această abordare este, într-o oarecare măsură, contestată la nivel UE în favoarea unei abordări care scoate în evidență responsabilitatea statului în acest sens. Din acest punct de vedere, atât în domeniul educației, cât și în domeniul angajării, guvernul român a implementat o serie de schimbări menite să îmbunătățească situația persoanelor de etnie romă, cum ar fi includerea unei politici anti-discriminatorii în Legea Educației sau crearea de politici active pe piața muncii, care promovează angajarea romilor. Cu toate acestea, deși s-au înregistrat anumite progrese, minoritatea romă din România rămâne o populație al cărei acces la educație și angajare și, mai mult, la condiții decente de trai, se confruntă încă cu numeroase obstacole, dintre care multe depind de diferitele mecanisme structurale din societate.

Motivația lucrării

Adolescenții romi din România sunt printre cele mai vulnerabile grupuri, cu rate ridicate de abandon școlar și șomaj. Deși s-au realizat mai multe studii referitoare la romii din România, puține dintre acestea s-au adresat adolescenților romi și și mai puține s-au adresat elevilor de liceu. Cercetarea noastră se dezvoltă pe mai multe niveluri, în încercarea de a investiga ce influențează succesul școlar în cazul elevilor romi de liceu din România, care sunt aspirațiile lor ocupaționale și cum percep angajatorii angajarea tinerilor romi.

Ținând cont de fenomenul foarte răspândit de abandon școlar timpuriu în rândul copiilor și adolescenților romi și de impactul pe care succesul școlar al adolescenților îl are asupra viitoarelor lor rezultate educaționale și a bunăstării lor, investigarea factorilor care influențează succesul școlar devine extrem de relevantă. În ceea ce privește grupul nostru de cercetare, și anume elevii romi de liceu, cercetarea factorilor sociali în mediul adolescenților, cu accent pe factorii legați de școală, care pot influența succesul școlar al adolescenților romi, este relevantă din două perspective. Prima, credem că sistemul școlar trebuie privit ca factor important în evaluarea succesului școlar al elevilor și pentru calitatea vieții lor academice, mai ales când este vorba de probleme de inegalitate socială, așa cum este cazul tinerilor romi. În al doilea rând, intervenția bazată pe studii pentru a promova succesul școlar al adolescenților romi va deveni mai prețioasă prin adăugarea de informații privind percepția adolescenților asupra procesului educațional și a cadrului școlar.

Așa cum am menționat anterior, cu privire la același grup, am studiat aspirațiile lor ocupaționale și rezultatele acestui studiu au impus crearea unui studiu exploratoriu privind percepția angajatorilor asupra angajării de tineri absolvenți romi. Motivația pentru aceste două studii va fi prezentată după cum urmează.

În România, la fel ca și în alte țări est-europene, șomajul pe termen lung al tinerilor este foarte răspândit, cu peste jumătate din tinerii șomeri neavând un loc de muncă timp de mai bine de un an (Comisia Europeană, 2009). Chiar dacă datele privind situația pe piața muncii nu sunt în mod constant prezentate în funcția de structura etnică, există date care ilustrează faptul că procentul de tineri șomeri din Europa din ultimii zece ani s-a dublat față de rata globală a șomajului (Comisia Europeană, 2012), în timp ce șomajul pe termen lung a afectat cu precădere tinerii, cu efecte maxime cu privire la tinerii romi (Comisia Europeană, 2011). Având în vedere că profilul demografic al populației rome este cel al unei populații mai tinere și ținând cont de faptul că populația romă din România reprezintă 3,2 % din populația totală (Institutul Național de Statistică, 2003, 2012a), tinerii romi reprezintă o parte semnificativă din tineretul la care facem referire când discutăm despre angajarea tinerilor. Cu toate acestea, angajarea tinerilor romi din România ca și subiect al cercetărilor este unul oarecum marginal și este abordat aproape în exclusivitate din punct de vedere al rezultatelor educaționale și al calificării profesionale a tinerilor romi ca pre-condiții ale intrării pe piața muncii. În acest sens, mai multe studii subliniază rezultatele educaționale scăzute și nivelul redus al calificărilor profesionale a romilor

în comparație cu persoanele ne-rome. Pentru a promova angajarea tinerilor, respectiv angajarea tinerilor romi, au fost create mai multe politici sociale pe piața muncii, conform recomandărilor europene.

Deși s-au înregistrat progrese, rezultatele în acest domeniu sunt foarte reduse și reflectă lipsa coordonării între politicile educaționale și politicile de pe piața muncii, împreună cu diferențele de oportunități pentru romi față de ne-romi. Oricât de mult am fi de acord cu faptul că nivelul educațional scăzut sau nivelul redus de calificări profesionale influențează în mod negativ integrarea pe piața muncii a adolescenților romi din România, atragem atenția asupra factorii structurali care subminează acest proces. În acest sens, studiile ilustrează faptul că în România angajatorii nu doresc să angajeze romi, iar majoritatea companiilor române nu au introdus reguli interne în domeniul practicilor non-discriminatorii (Universitatea din București, 2010).

Accentul prezentei disertații este pe elevii romi de liceu din România, aflați pe punctul de a intra pe piața muncii. Ținând cont de acest fapt, primul studiu investighează factorii sociali care influențează succesul școlar al elevilor romi de liceu din România, în timp ce al doilea studiu investighează aspirațiile ocupaționale ale aceluiași grup. Rezultatele cercetării calitative asupra aspirațiilor ocupaționale ale elevilor romi de liceu au motivat un al treilea studiu, în acest caz un studiu exploratoriu, care investighează percepția angajatorilor asupra angajării de tineri romi absolvenți de liceu.

Capitolul I: Dincolo de discursul excluziunii sociale a romilor

Plecând de la ideea că acest concept al excluziunii sociale este deseori angajat în dezbaterile privind situația minorității rome, primul capitol face o revizuire critică a conceputului de excluziune socială, recunoscând utilizarea acestuia atât ca termen explicativ academic, cât și ca și concept în cadrul discursului european privind politicile sociale. Analiza noastră ilustrează că, din punct de vedere teoretic, conceptul de excluziune socială a fost criticat pentru ambiguitatea sa, care este demonstrată de dificultatea de a integra definițiile excluziunii sociale într-un cadru de lucru comun. Când este privit ca proces dinamic, alți autori sunt de părere că analiza conceptului de dezavantaj utilizând abordarea excluziunii sociale poate da valoare cercetării (de Haan, 2001). În cele din urmă, dezbaterile ajung la un numitor comun în ceea ce

privește domeniul în care excluziunea socială are cel mai mare potențial, și anume în zona politicilor sociale, dar se atrage atenția asupra influențelor politice și economice atașate acestui concept. În ultima parte a primului capitol, facem o scurtă analiză a modului în care excluziunea socială a romilor din România este înțeleasă în cadrul legislativ român, în cadrul european al incluziunii și excluziunii sociale. Analiza noastră subliniază faptul că excluziunea socială este în mică măsură privită în lumina unui proces complex, care necesită o evaluare din prisma mai multor actori, aceasta fiind perspectiva care explică avantajul folosirii conceptului de excluziune socială în cercetare. În mod contrar, se axează, într-o măsură mai mare, pe “dizabilitățile sociale” ale celor excluși (Planul Național de Dezvoltare pentru 2007- 2013, p. 156) sau pe dihotomia minoritate-majoritate, în defavoarea explicării și abordării cauzelor multiple ale excluziunii sociale. În partea a doua a acestui capitol, aducem în discuție conceptul de diviziune socială, considerându-l ca având legătură și în același timp suprapunându-se cu cel de excluziune socială. Diviziunea socială este teoretizată pe baza unui set comun de parametri, respectând cadrul introdus de Anthias (1998, 2001), în ceea ce privește construirea diferențierii prin formare de categorii, și urmărind rezultatele sociale ca urmare a inegalității și poziționării. În ultima parte, prezentăm ideea de etnicitate ca formă a diviziunii sociale, descrisă prin mecanisme specifice de diferențiere socială și de inegalități sociale. Fără a ignora valoarea cadrului de lucru construit de conceptul de excluziune socială în contextul discursului și analizei politicii sociale, cadrul diviziunilor sociale ne oferă o bază prețioasă pentru abordarea noastră teoretică și metodologică. Mai mult, contextualizarea resurselor și a obstacolelor în educație și pe piața muncii a tinerilor romi din România devine mai clară când o privim în lumina abordării diviziunilor sociale, dar analiza politicilor sociale rămâne mai clar definită prin prisma conceptului de excluziune socială.

Capitolul II: Contextualizarea resurselor și a barierelor în ce privește nivelul educațional al tinerilor romi

În cel de-al doilea capitol, discutăm despre accesul la educație și despre nivelul de educație al romilor din România, cu accent pe resursele și barierele pe care le întâlnesc în sistemul educațional, așa cum se prezintă în mai multe studii. O prezentare generală a cadrului legislativ educațional din România circumscrie analiza noastră, urmată de o prezentare a principalelor critici care abordează măsurile menite să îmbunătățească accesul la educație și nivelul educațional al populației de etnie romă. Ne concentrăm în continuare atenția pe tinerii

romi și pe integrarea lor pe piața muncii, ținând seama de influența pe care educația o are asupra integrării adolescenților pe piața muncii. În acest sens, în ultima secțiune a acestui capitol, conceptualizăm tranziția de la școala la piața muncii, cu accent pe dificultățile pe care tinerii romi le pot întâmpina în integrarea pe piața muncii.

Concluziile noastre arată că populația romă este afectată de abandonul școlar timpuriu și de nivelul educațional scăzut, iar discriminarea și segregarea reprezintă influențe negative în acest sens. Eșecul școlar și abandonul școlar generează o stare socio-economică slabă și aduc o serie de efecte negative, de la participarea redusă la activitățile economice până la accesul numai la locuri de muncă tradiționale, astfel creând un cerc vicios de “eșecuri și capcane economice” (Fleck & Rughiniș, 2008, p.155). Deși cadrul legislativ românesc, în timp ce se luptă să se alinieze cu legislația europeană, a început o reformă în ceea ce privește sistemul educațional, s-au înregistrat progrese insuficiente din cauza lipsei clarității în acest cadru. Acest lucru se traduce printr-un nivel educațional scăzut în cazul tinerilor romi, care, la rândul său, se reflectă în oportunitățile reduse de pe piața muncii, disponibile acestui grup.

Capitolul III: Contextualizarea resurselor de pe piața muncii și a barierelor cu care se confruntă tinerii romi

Cel de-al treilea capitol încearcă să contextualizeze situația tinerilor romi pe piața muncii din România referindu-se mai întâi la situația din prezent și la caracteristicile pieței muncii din România, începând cu o scurtă introducere în istoria recentă a României, care a conturat contextul pieței muncii pentru romi. În continuare, abordăm situația minorității romi pe piața muncii din România, discutând despre date referitoare la indicatorii de pe piața muncii, în comparație cu populația ne-romă, precum rata angajărilor și a șomajului. După stabilirea cadrului discuției, datele care descriu contextul economic și social al pieței muncii din Europa și în mod particular din România, alături de politicile sociale care se referă la angajarea tinerilor din Europa și România, sunt prezentate în partea a doua a capitolului. Nu în ultimul rând, politicile active de pe piața muncii care vizează tinerii absolvenți și tinerii vulnerabili sunt prezentate pentru a obține o imagine generală a situației de pe piața muncii a grupurilor vulnerabile, în cazul nostru, tinerii romi și politicile care se referă la angajarea tinerilor romi.

O trecere în revistă a studiilor care analizează situația pe piața muncii a romilor din România arată că minoritatea romă este de opt ori mai predispusă să sufere din cauza șomajului

pe termen lung decât populația ne-romă (Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite din 2002, citat în Centrul European al Drepturilor Romilor, 2007). În ceea ce privește angajarea tinerilor, deși nu se află printre cele opt țări europene cu cea mai mare rată a șomajului în rândul tinerilor, România se află undeva la mijlocul ierarhiei privind șomajul tinerilor din cele 27 de țări ale Uniunii Europene, conform statisticii Eurostat (Comisia Europeană, 2012). Lipsa datelor defalcate în funcție de etnie face dificil de estimat raportul tinerilor romi în ansamblul de date privind șomajul tinerilor din România din ultimii ani. În măsura în care recunoaștem că populația romă este o populație mai tânără (în comparație cu populația ne-romă, grupa de vârstă cuprinsă între 0-14 ani, reprezentând 10,4 % din totalul populației din aceeași categorie de vârstă) și că acest tineret dezavantajat se confruntă cu un risc mai mare de a deveni șomer, credem că este rezonabil să afirmăm că avem o parte mai mare de tineri romi cu vârstă de angajare care se confruntă cu riscul de a rămâne șomeri sau care sunt chiar șomeri. Statisticile arată că tinerii cu vârste între 15-24 de ani sunt într-o măsură mai mare șomeri decât romii din alte categorii de vârstă, precum și în comparație cu ne-romii, indiferent de categoria de vârstă (UNDP, 2002; Fleck & Rughiniș, 2008).

În ceea ce privește politicile de tineret și politicile active de pe piața muncii, în ultima parte a celui de-al treilea capitol, facem analiza măsurilor politice care se adresează angajării tinerilor romi, mai ales a absolvenților de liceu romi. În afară de prezentarea acestor măsuri, discutăm despre impactul anumitor măsuri asupra angajării tinerilor, cum ar fi Legea nr. 116 din 15/03/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale. În cele din urmă, argumentăm că, deși politicile de tineret și cele active pe piața muncii au fost create pentru a crește participarea tinerilor în sectorul economic și pentru a asigura oportunități egale, rezultatele sunt totuși reduse, după cum se poate observa în cazul tinerilor romi.

Capitolul IV: Construirea unui cadru teoretic și metodologic pentru studiul succesului școlar, aspirațiilor ocupaționale și oportunităților de angajare ale adolescenților romi

În cel de-al patrulea capitol, introducem cadrul teoretic pentru studiul aspirațiilor ocupaționale ale romilor adolescenți, factorii care le influențează succesul școlar și tranziția de la școală la muncă, respectiv oportunitățile de angajare. Datorită complexității obiectivelor de cercetare și caracteristicilor grupului de cercetare, am optat pentru operarea în cadrul a două abordări teoretice complementare, în loc de a combina aceste obiective într-un cadru unic,

deoarece s-a argumentat că ultima opțiune ar fi limitat perspectiva noastră asupra problematicii. În consecință, cadrul teoretic pe care îl descriem în acest capitol se bazează, pe de o parte, pe teoria introdusă de Bourdieu, în special cu privire la conceptele de capital social și habitus, pe care le considerăm legate de construcția aspirațiilor ocupaționale. Conceptele sunt susținute teoretic și apoi discutate în termeni de valoare empirică a acestora, printr-o trecere în revistă a studiilor în domeniul aspirațiilor ocupaționale. Cadrul nostru se bazează, pe de altă parte, pe perspectiva ecologico- interacțional-developmentală asupra succesului școlar, în încercarea de a investiga factorii sociali care influențează succesul școlar.

O presupunere cheie a perspectivei ecologico- interacțional-developmentale asupra modelului de succes școlar este faptul că interacțiunile copiilor și adolescenților și relațiile din familie, cartier, grup de prieteni și școală determină rezultate specifice asociate cu succesul școlar (Richman et al., 2004 ; Bowen, Rose, Powers & Glennie, 2008). Dintre sursele de suport social, ne referim în special la suportul profesorilor, ca la un factor cheie care influențează succesul elevilor în cadrul școlii. Noi susținem că o relație pozitivă și suportivă între profesor-elev duce la rezultate pozitive în ceea ce privește rezultatele școlare ale acestora din urmă. Alte concepte pe care le definim în demersul nostru teoretic și le includem în continuare în trecerea în revistă a literaturii de specialitate sunt conceptele de angajament școlar, satisfacție școlară și orientare spre succes. Angajamentul școlar poate fi privit ca un factor important în abordarea motivației academice scăzute și a problemelor de absenteism școlar. Din moment ce avem de a face cu adolescenți, care se luptă pentru independență și autonomie și, în plus, adolescenți cu risc, creșterea angajamentului școlar ar putea fi o sarcină problematică, dar, așa cum arată studiile, ar conduce la rezultate școlare pozitive. În abordarea satisfacției școlare, literatura de specialitate pe această temă aduce în față, pe lângă legătura cu realizările academice, o influență importantă a satisfacției școlare asupra altor dimensiuni ale vieții academice a elevilor, cum ar fi comportamentele și atitudinile față de școală, prezența, angajamentul școlar, și, cea mai importantă, bunăstarea elevilor. În cele din urmă, orientarea spre succes este prezentată ca dinamică, atât influențând cât și fiind influențată de sistemul școlar și influențând în plus adolescenții în stabilirea obiectivelor și generarea de motivație. Astfel, interacțiunile școlare pozitive pot fi un factor cheie în consolidarea succesului școlar pentru elevii de liceu romi.

Pentru investigarea calitativă a aspirațiilor profesionale ale adolescenților romi, alegerea noastră este de a opera în interiorul cadrului introdus de Bourdieu (1972/1977, 1984, 1986,

1990), abordare care ne permite să luăm considerare influența rețelelor sociale și a structurii sociale (Stanton-Salazar & Dornbusch, 1995; Beam, Chen & Greenberger, 2002; DuBois & Silverthorn, 2005). Începem cu o imagine de ansamblu a teoriei de practică Bourdieuane, cu accent pe conceptele pe care le considerăm cadrul analizei noastre, în comparație cu alte abordări. Astfel, în conformitate cu Bourdieu, definim capitalul social ca "totalitatea resurselor actuale și potențiale, care sunt legate de posesia unei rețele durabile de relații mai mult sau mai puțin instituționalizate de cunoaștere reciprocă și de recunoaștere" (Bourdieu, 1985, p. 248). Înțelegerea lui Bourdieu asupra capitalului social subliniază influența clasei sociale, și presupune că actorii sunt constrânși de contextele sociale în care sunt implicați și, prin urmare, accesul acestora la resurse este de asemenea limitat, ceea ce duce la reproducerea inegalităților sociale. În acest sens, el recunoaște existența unor structuri obiective în interiorul societății, care influențează deficitul de resurse care constrânge unele persoane, ca urmare a apartenenței lor la o clasă socială anume. Un alt concept pe care îl folosim în analiza noastră empirică este conceptul de aspirații ocupaționale, pe care le definim ca orientarea unui individ către obiective de carieră specifice, care determină scopurile de tranziție ale persoanei, în contextul poziției de clasă sau statut al persoanei (Rojewski, 1996; Morgan, 2006). Construirea aspirațiilor profesionale trebuie înțeleasă în legătură cu conceptul de habitus. În scopul de a traduce definiția habitus-ului în termeni mai practici și legați de aspirații, noi definim habitus-ul ca "un set individual, operaționalizat de așteptări și de înțelegere bazat pe colectarea de experiențe pe care persoana le întâlnește, care modelează sensul normelor de joc pentru acea persoană" (Baker & Brown, 2008, p. 58.) sau "integrarea socialului în corp" (McNay, 1999, p. 95). Habitus-ul se dezvoltă în concordanță cu "expunerea de durată la condiții sociale și condiționări sociale particulare, prin internalizarea constrângerilor externe și posibilităților" (Wacquant, 2006, p. 6.) individului. Așa cum este sugerat de descrierea sa, habitus-ul cuprinde un set personal de dispoziții pentru acțiune, în timp ce aceste dispoziții trebuie să fie înțelese ca internalizarea de către persoană a rolului său și a poziției în ordinea socială, împreună cu oportunitățile și constrângerile lor socio-culturale (Calhoun, 2003). Bourdieu (1972/1977) susține în continuare că habitus-ul este nu numai individual, ci de asemenea colectiv, atunci când este împărtășit de persoane care au internalizat experiențe similare, ca și în cazul clasei. De asemenea, el subliniază faptul că habitus-ul trebuie să fie considerat ca fiind maleabil, deoarece mediul social în care indivizii sunt înglobați evoluează, dar deși habitus-ul individului este maleabil la evoluție, el este și rămâne

influențat de experiențele sale anterioare (Wacquant, 2006). Astfel, același autor concluzionează că habitus-ul este caracterizat atât de continuitate cât și de discontinuitate deoarece, pe de o parte, acesta perpetuează forțe sociale în cadrul individului și, pe de altă parte, poate crea schimbare sub formă de dispoziții noi dobândite de persoană. În concluzie, habitus-ul integrează experiențele și acțiunile care informează cadrul individual actual de referință, în timp ce modelează înțelegerea sa atât în prezent cât și în viitor (Jacobs, Karen & McClelland, 1991). În concordanță cu cadrul nostru teoretic, noi susținem că pentru studiul aspirațiilor ocupaționale, în cazul tinerilor romi români, este important să se includă aspecte legate de (a) relația dintre capitalul social și aspirațiile ocupaționale, după cum studiile anterioare demonstrează interconexiunile lor, (b) accentul pe influențele dincolo de familia imediată ca resurse care pot angaja adolescenții în acumularea de beneficii dintr-un sistem de referință exterior și (c) construcția aspirațiilor ocupaționale ale adolescenților în termeni de habitus sau așteptările operaționalizate și înțelegerea bazată pe colectarea lor de experiențe.

Construirea unui cadru teoretic pentru studiul aspirațiilor profesionale ale adolescenților romi, factorii care influențează succesul lor școlar și tranziția lor de la școală la muncă a solicitat combinarea a două tipuri de teorii, care au devenit complementare pentru scopul cercetării noastre. Această alegere a fost motivată în primul rând prin complexitatea arealului de cercetare în ceea ce privește obiectivele de cercetare multiple, dar, de asemenea, de caracteristicile populației cercetate, având în vedere modul în care etnia poate fi, de asemenea, înțeleasă ca diviziune socială în cadrul societății. Astfel, perspectiva ecologico- interacțional-developmentală informează studiul privind succesul școlar al adolescenților romi români, cu accent pe interacțiunile dintre subsisteme în mediul adolescenților. Acesta subliniază importanța "bunei potriviri" (Bowen, Wolley, Richman & Bowen, 2001, p. 45) referindu-se la factori de risc, de protecție, precum și la rezultatele interacțiunii lor. Reziliența este un concept de bază în cadrul perspectivei EID, definită ca abilitatea persoanelor de a depăși adversitatea în mediul lor.

Noi afirmăm că, deși perspectiva ecologico- interacțional-developmentală privind succesul școlar este un instrument aplicabil conceptual și metodologic pentru înțelegerea factorilor care influențează succesul școlar la adolescenții romi, acesta nu ia în calcul aspecte ale inegalității sociale și diviziunile, ca parte a unei structuri sociale mai largi și care stabilesc multiple rezultate sociale. De aici, necesitatea cadrului nostru de a se baza, de asemenea, pe cadrul Bourdieuan, prin conceptualizarea aspirațiilor ocupaționale în raport cu cea a capitalului

social și a habitus-ului. Această ultimă abordare favorizează o înțelegere complexă a resurselor și barierelor pe care adolescenții le identifică în tranziția lor de la școală la muncă și percepția lor asupra oportunităților de angajare.

Capitolul V: Investigarea cantitativă a factorilor sociali care influențează succesul școlar al adolescenților romi din România

Plecând de la ideea dezvoltată de către Richman și Bowen (1997), și anume aceea de a considera că elevii din etniile minoritare întâmpină mai multe dificultăți în atingerea succesului școlar, și de la statistici care arată că adolescenții romi din România au un nivel scăzut de reușită educațională și, prin umare, o rată mică de angajare, în cel de-al cincilea capitol, dezvoltăm un studiu care investighează factorii sociali care influențează succesul școlar al elevilor romi de liceu din România. Bazându-ne pe cadrul teoretic prezentat, scopul studiului cantitativ prezentat în cel de-al cincilea capitol este înțelegerea și analizarea relațiilor dintre furnizori potențiali de suport social – părinți, profesori, prieteni și vecini – pentru rezultatele școlare adolescenților romi, performanța școlară și orientarea acestora spre succes. În primul rând, vom analiza relația dintre factorii de suport social, performanța școlară și orientarea către succes în cazul elevilor de liceu romi din România. În plus, vom analiza cei mai importanți factori de suport social predictivi ai rezultatelor școlare ale adolescenților, performanțele școlare și orientarea spre succes. În cele din urmă, vom examina rolul predictiv al anumitor rezultate școlare, în cazul nostru satisfacția școlară și angajamentul în cazul performanței școlare a adolescenților romi.

Mai mult decât o căutare a celui mai bun model de regresie, analiza noastră cantitativă a implicat un exercițiu exploratoriu, în care scopul nostru a fost acela de a găsi cei mai relevanți factori predictivi ai performanței școlare și ai rezultatele școlare diferite în cazul elevilor de liceu romi. Am folosit modelul de calcul pas cu pas pentru a găsi ierarhia influenței diferiților factori predictivi asupra variabilelor dependente: performanța școlară, orientarea spre succes sau rezultatele școlare.

În concordanță cu alte studii (Ginorio & Huston, 2001; Johns, 2001; Brewster & Bowen, 2004), analiza noastră demonstrează rolul important al sprijinului profesorilor privind performanța școlară a adolescenților cu risc, în cazul nostru elevii de liceu romi. În urma studiilor deja menționate, considerăm că este rezonabil să afirmăm că influența sprijinului profesorilor, definită ca o comunicare pozitivă, încurajare și respect, promovează adaptabilitatea

și performanța școlară a adolescenților romi, și reduce astfel riscul de abandon școlar. Este interesant de remarcat faptul că, deși unele studii susțin faptul că în adolescență, rolul colegilor este mai important decât cel al profesorilor (Wentzel, 1998), rezultatele noastre ilustrează nu numai faptul că sprijinul profesorilor depășește influența colegilor, dar este, de asemenea, un factor predictiv mai bun pentru performanța școlară a adolescenților romi decât ceilalți furnizori de suport social, mai precis suportul părinților și suportul vecinătății.

Pe lângă performanța școlară, analiza noastră s-a axat și pe rezultatele școlare, motivate de ideea că, pe de o parte, acestea sunt complementare performanțelor școlare, și, pe de altă parte, pe faptul că rezultatele educaționale pozitive se referă la bunăstarea generală a adolescenților și la atingerea vârstei adulte (Hodgkinson, 1991; Richman & Bowen, 1997). În timp ce investigăm influența furnizorilor de suport social asupra rezultatelor școlare ale adolescenților romi, precum angajamentul școlar, satisfacția școlară, autoeficacitatea, frecventarea școlii, evitarea problemelor și orele de studiu, sprijinul profesorilor este din nou cel care estimează rezultate școlare mai bune, în comparație cu alți furnizori de suport social. Prin urmare, în ceea ce privește satisfacția școlară, implicarea școlară și orele de studiu, sprijinul profesorilor este un factor predictiv mai bun decât ceilalți furnizori de suport social.

Admițând faptul că orientarea spre viitor este un atu important de dezvoltare pentru adolescenți și, în plus, că aceasta poate motiva adolescenții față de activitățile legate de școală și, în consecință de mobilitatea ascendentă (Ou & Reynolds, 2008), am considerat relevantă și investigarea orientării către succes în legătură cu posibii factori predictivi și influențele pe care le poate avea asupra performanței școlare a adolescenților romi. Rezultatele noastre subliniază încă o dată faptul că, deși sprijinul prietenilor influențează într-o anumită măsură gândurile adolescenților cu privire la viitorul lor, sprijinul profesorilor rămâne un predictor mai puternic. Bazându-ne pe rezultatele noastre, dar și pe studiile similare referitoare la succesul școlar al adolescenților cu risc, atragem atenția asupra poziției centrale a școlii și în special asupra rolului sprijinului profesorilor în îmbunătățirea rezultatelor școlare ale adolescenților. Trebuie să evaluăm în continuare mediul școlar ca fiind unul dintre principalii furnizori de suport social pentru tinerii romi și să luăm în considerare faptul că perioada mare de timp pe care elevii o petrec în cadrul școlii poate genera un impact pozitiv asupra succesului școlar al adolescenților și într-o mare măsură asupra satisfacției lor generale de viață. În acest scop, corelând datele îngrijorătoare privind nivelul de educație și procesul educațional al copiilor și adolescenților

romi, așa cum este prezentat în Capitolul II cu rezultatele studiului nostru, dorim să subliniem că printre sistemele sociale în care adolescenții romi sunt incluși, sistemul educațional trebuie să fie considerat ca un factor protectiv important, dar acest lucru depinde foarte mult de profesori, care sunt într-o mare măsură responsabili de construirea unui climat școlar pozitiv.

Tabelul 1 – Rezumatul metodologiei și al rezultatelor: Studiul cantitativ care investighează factorii sociali care influențează succesul școlar al adolescenților romi

Scopul studiului	Scopul acestui studiu este acela de a înțelege și examina relațiile dintre potențialii furnizori de suport social – părinți, profesori, prieteni și vecini – și rezultatele școlare ale adolescenților romi, performanța academică și orientarea spre succes.
Ipoteze	<p><i>H1.</i> Suportul profesorilor și orientarea spre succes sunt factori predictivi buni pentru performanța academică a adolescenților romi.</p> <p><i>H2.</i> Suportul profesorilor este un factor predictiv mai bun decât suportul părinților, al prietenilor și al vecinătății pentru performanța academică a adolescenților romi.</p> <p><i>H3.</i> Suportul profesorilor este un factor predictiv mai bun decât sprijinul părinților, al prietenilor și al vecinătății pentru orientarea spre succes a adolescenților romi.</p> <p><i>H4.</i> Suportul profesorilor este un factor predictiv mai bun pentru rezultatele școlare ale adolescenților romi decât suportul părinților, al prietenilor și al vecinătății.</p> <p><i>H5.</i> Dintre rezultatele școlare (satisfacția școlară, angajamentul școlar, auto-eficiența, prezența, evitarea problemelor, orele de studiu), satisfacția școlară și angajamentul școlar sunt cei mai relevanți predictorii ai performanței academice a adolescenților romi.</p>
Participanți	Eșantionul a inclus 181 de fete și 162 de băieți cu vârste între 15 și 21 de ani, din 6 județe din regiunea nord-vestică (Bistrița- Năsăud, Bihor, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj), 4 județe din regiunea centrală (Alba, Brașov, Mureș și Sibiu) și din regiunea București- Ilfov (municipiul București și județul Ilfov).
Măsuri	Instrumentul de evaluare folosit în cercetarea cantitativă a factorilor sociali care influențează succesul școlar al adolescenților romi din România a fost chestionarul <i>Profilul Succesului Școlar- SSP-Ro</i> , dezvoltat de Bowen și

	Richman (1997), de la Universitatea din Carolina de Nord, SUA. Instrumentul inițial a fost tradus din limba originală și a fost adaptat și validat pentru populația română de către Hărăguș, Dămean și Roth (2009).
Procedura	Chestionarul SSP-Roa fost auto administrat, în sesiuni de grup. Din cauza absenteismului, studenții care și-au manifestat interesul de a participa, dar nu au participat la sesiunea de grup, au fost rugați să completeze SSP-Ro într-o ședință separată. Chestionarul SSP-Ro a fost administrat în perioada septembrie 2011- martie 2012.
Analiza	În studiul nostru cantitativ, am folosit regresia liniară multiplă pentru a verifica fiecare ipoteză, una câte una. Acesta a fost un studiu și un proces introspectiv și a implicat mai multe laturi: desfășurarea procedurii de regresie multiplă în IBM SPSS 19, evaluând modelele rezultate, administrarea selecțiilor cu valori excepționale, cazurile care au influență și cele care lipsesc, statistica diagnosticelor, verificarea presupunerilor, concluziile și raportarea rezultatelor. Pentru analiza de regresie multiplă, am folosit metoda în etape care descrie pas cu pas care variabile au mai multă influență asupra rezultatului variabil dependent. În funcție de criteriul matematic, metoda în etape caută printre factorii predictivi disponibili pe acela care prezice cel mai bine variabila dependentă – Succesul Academic.
Rezultate	<p><i>H1:</i> Atât suportul profesorilor, cât și orientarea spre succes au o legătură puternică cu performanța academică; drept urmare, putem valida ipoteza H1. Sprijinul profesorilor, cu un coeficient beta standardizat de 3,78, este un factor predictiv relevant pentru rezultatele academice ale elevilor romi, în timp ce orientarea către succes ca măsură acumulată, rămâne în afara modelului. Suportul profesorilor rămâne principalul factor de influență pentru rezultatele academice ale elevilor romi.</p> <p><i>H2:</i> Suportul profesorilor este un factor predictiv al performanței academice și al orientării către succes al adolescenților romi mai bun decât celelalte variabile testate (suportul părinților, suportul prietenilor și suportul vecinătății).</p>

H3: Suportul profesorilor și suportul prietenilor reprezintă buni factori predictivi ai variabilei dependente orientarea spre success atunci când sunt introduși pas cu pas în analiza modelului regresiei lineare. Suportul părinților, suportul prietenilor și suportul vecinătății sunt variabile excluse din modelul regresiei pentru că nu sunt factori predictori semnificativi ai orientării către succes a adolescenților romi. Deoarece se bazează pe un criteriu matematic, suportul profesorilor este inclus în modelul regresiei înaintea factorului previzional al sprijinului vecinătății; putem concluziona că ipoteza *H3* este valabilă din punct de vedere statistic.

H4: Suportul profesorilor și al vecinătății sunt factori predictivi relevanți pentru satisfacția școlară ca rezultat școlar.

Suportul profesorilor are o mai mare influență asupra implicării școlare decât alți factori - suportul părinților, suportul prietenilor și suportul vecinătății, care rămâne irelevant pentru acest rezultat școlar particular – angajamentul școlar.

- dintre toți factorii predictori implicați în analiza regresiei, atunci când vine vorba de autoeficacitate, factorul previzional relevant este sprijinul vecinătății, cu un coeficient beta standardizat de 0,18; sprijinul profesorilor, părinților și prietenilor sunt factori predictori irelevanți pentru autoeficacitate, în timp ce suportul vecinătății are un rol semnificativ în influențarea autoeficacității;

- frecventarea școlii ca rezultat școlar este independent de oricare dintre factori previzionali testați - suportul profesorilor, părinților, prietenilor și suportul vecinătății;

- evitarea problemelor este influențată de suportul părinților, care are un coeficient beta standardizat de -0,129;

- orele de studiu ca rezultat școlar sunt influențate în principal de suportul profesorilor, cu un coeficient standard de 0,183.

	<p><i>H5</i>: Satisfacția școlară, cu un coeficient beta standardizat de 0,108, reprezintă factorul predictiv relevant pentru performanța școlară a adolescenților romi. Angajamentul școlar, așa cum rezultă din cercetarea noastră și din eșantionul de populație, nu este un factor predictiv relevant pentru performanța școlară, așadar, <i>H5</i> nu poate fi confirmată integral.</p>
--	--

Capitolul VI: Determinanți sociali ai aspirațiilor ocupaționale ale adolescenților romi români

Concentrându-ne din nou atenția pe elevii de liceu romi români, în capitolul șase, realizăm o investigație a aspirațiilor lor profesionale și influența rețelelor sociale în care aceștia sunt implicați în vederea modelării aspirațiilor lor ocupaționale. Bazându-ne pe abordarea teoretică menționată mai sus, studiul calitativ care analizează aspirațiile ocupaționale ale elevilor romi români din liceele din partea de nord-vest a României își propune să înțeleagă modul în care capitalul social (funcționând ca rețelele sociale dincolo de familia imediată), informează și modelează aspirațiile ocupaționale ale adolescenților. Am pus în continuare accent pe resursele și obstacolele pe care adolescenții le identifică ca influență a aspirațiilor lor ocupaționale.

Analiza noastră a aspirațiilor profesionale ale elevilor romi din regiunea de nord-vest evidențiază în mod clar rolul important al capitalului social în procesul de dezvoltare a aspirațiilor ocupaționale ale adolescenților și a percepției privind realizarea aspirațiilor. Din interviurile cu adolescenții reiese că statutul acestora de minoritate se suprapune de cele mai multe ori cu problemele legate de sărăcie și lipsa resurselor. În acest sens, gradul de conștientizare a statutului lor social, în ceea ce privește căile de oportunitate și resursele care le revin le determină alegerea atât în ce privește profesiile ideale cât și ocupațiile pe care le percep ca realizabile pentru ei. Deși recunoaștem rolul important al suportului familial, personalul școlii influențează în mare măsură aspirațiile de carieră ale tinerilor romi și percepția asupra realizării acestor aspirații. Cu toate acestea, adolescenții consideră acest din urmă aspect, în contextul continuu al discriminării în cadrul școlar și cadrele didactice alese ca modele de urmat fiind tolerante în ceea ce privește originea etnică minoritară, spre deosebire de alți profesori și colegi. Bazându-ne pe cadrul Bourdieuan și abordarea lui Stanton-Salazar și Dornbusch (1995) cu privire la rolul adulților non-parentali asupra studenților cu condiții sociale reduse, înțelegerea noastră cu privire la influența personalului școlii privind romii adolescenți este considerată ca fiind foarte importantă, dar, totuși, ca alegere personală a personalului școlii, mai degrabă decât ca normă. Am tras concluzia că pentru adolescenți, cadrul școlar poate fi considerat unul din canalele societății de a perpetua inegalitatea socială și, mai mult decât atât, desemnează poziția cuiva în societate, potrivit statutului social.

Problema aspirațiilor care perpetuează structurile de putere și căile instituționale (Gardner, 2010) este, de asemenea, reflectată în percepția adolescenților privind intrarea pe piața

forței de muncă. Bazându-se pe experiența lor din liceu și interacțiunile lor sociale mai largi, aceștia consideră că apartenența la etnia romă va avea cea mai mare influență din punct de vedere al ocupării forței de muncă decât orice altă realizare personală cum ar fi diploma de bacalaureat sau de aptitudini profesionale.

Tabelul 2 - Rezumatul metodologiei și al rezultatelor: analiza calitativă a aspirațiilor ocupaționale ale elevilor romi de liceu

Scopul studiului	În studiul calitativ care analizează aspirațiile profesionale ale elevilor romi români din liceele din partea de nord-vest a României ne propunem să înțelegem modul în care capitalul social (funcționând ca rețelele sociale dincolo de familia imediată), informează și modelează aspirațiile profesionale ale adolescenților.
Întrebări de cercetare	Q1. Cum descriu adolescenții romi aspirațiile lor profesionale? Q2. Care sunt resursele pe care adolescenții romi le identifică în realizarea aspirațiilor profesionale? Q3. Care sunt barierele pe care adolescenții romi le identifică în realizarea aspirațiilor profesionale?
Participanții	În studiul nostru, am inclus 22 de elevi romi români de etnie romă din regiunea de Nord - Vest a României, 12 băieți și 10 fete. Participanții au fost selectați din toate cele șase județe din Regiunea Nord - Vest a României, trei adolescenți în fiecare dintre județele mai mici (Bistrița-Năsăud, Maramureș, Satu Mare și Sălaj) și patru participanți în fiecare din cele două județe mai mari (Cluj și Bihor). Participanții au fost selectați folosind eșantionarea bulgăre de zăpadă, cu unul sau doi adolescenți fiind recomandați în fiecare din județe de către un consilier de carieră care lucrează în mai multe școli din județ și la sesizarea suplimentară a adolescenților.
Măsurări	Interviurile au fost realizate cu ajutorul unui ghid de interviu, care a inclus următoarele întrebări: "Ce / cine ar putea sta în calea ta?" "Care sunt aspirațiile tale profesionale?" "Ce / cine te-ar putea ajuta în atingerea scopurilor tale?", și "Imaginează-ți că ești un adult și spune-mi ce ai realizat".
Procedura	Interviurile au fost realizate în perioada martie 2012 - iunie 2012.
Analiză	Folosind analiza deductivă și urmărind temele majore ale cercetării noastre, am analizat interviurile separat până când am identificat codurile care au apărut din date. Am comparat apoi lista de coduri și a dezvoltat o listă comună de coduri, pe care noi credem că reflectă perspectiva participanților. Potrivit întrebărilor noastre de cercetare, din interviuri au reieșit opt coduri majore.
Rezultatele	Aspirații în context

"Nu știu dacă voi reuși. Sper că o voi face. E dificil. Nu e vorba de bani de școlarizare pentru universitate, sau despre faptul care nu am devenit un student finanțat de stat, pentru că în acest an am participat la Olimpiada națională de limba romani și am câștigat primul loc. Ei mi-au spus ca din această cauza pot deveni un student finanțat de stat la orice universitate. Având în vedere acest lucru, ar trebui să fie ușor. Dar nu e, atunci când, venind din comunitățile noastre, începi să te acomodezi, să vezi această lume mai bună, în comparație cu cea pe care ai lăsat-o acasă. Și ai tendința să stai aici, dar nu poți face asta atât de ușor, rădăcinile sunt prea adânci și totul depinde foarte mult de ceea ce se întâmplă acasă. Nu poți face acest lucru pentru că știi ce lași în urmă. Lucru normal ar fi să-l faci, sacrifici câțiva ani și apoi te întorci și face un bine mai mare. Dar depinde de la caz la caz. Eu, de exemplu, am îndoielile mele. Nu știu dacă imi voi continua studiile, pentru că trebuie să găsec un loc de muncă. Aș putea lucra aici, în România, m-aș putea descurca, dar eu nu pot face acest lucru, deoarece părinții mei nu ar putea. De aceea nu pot sta și studia în Cluj, în timp ce familia mea nu are mijloacele necesare. Aș putea merge să muncesc în străinătate și trimite bani. În ceea ce privește o carieră, mi-ar plăcea să devin un avocat. Chiar vreau să studiez și să devin un avocat "(Maria, 18 ani, Cluj).

Sprijinul familiei

"Încă din școala primară am început să visez să devin cineva. Eu nu m-am considerat ca fiind foarte inteligentă, dar uitându-mă la mama mea, care a terminat doar clasa a opta, cum are dificultăți în găsirea unui loc de muncă și apoi să muncească atât de greu pentru bani atât de puțini, acest lucru m-a motivat. Pentru mama mea, educația mea și găsirea unui loc de muncă bun pentru mine ... înseamnă mult pentru ea. Întotdeauna mă împingea: du-te, fă-o, studiază! Și asta mă motivează foarte mult "(Tania, 17 ani, Bihor).

Modelele din școală

"Am avut un mentor, Dumnezeu să-l odihnească! A murit acum doi ani. El a fost, de asemenea, un rom. Aceasta era în perioada de timp când tatăl meu era în închisoare. Era un om bătrân, în jur de 60 de ani. De la el am

învățat despre drepturile mele și m-a înscris într-un program de sprijin pentru tinerii romi. El a fost modelul meu. Cred că vreau să am un loc de muncă, să devin cineva și să fiu bine văzut de toată lumea "(Ovidiu, 18 ani, Bistrița-Năsăud).

Discriminarea

"Etnia mea ar fi o problemă atunci când caut un loc de muncă. Nu știu dacă m-ar accepta angajatorul. Poate unii dintre ei nu vor dori să mă întâlnească. La fel ca la școală când copiii, înainte de a ajunge să mă cunoască, mă judecau. După ce au ajuns să mă cunoască, nu au mai existat probleme"(Larisa, 17 ani, Sălaj).

"In zilele noastre, este foarte important să ai o diplomă, deoarece romii sunt foarte prost văzuți în societate. Dar, dacă ai o diplomă de învățământ, lumea gândește mai mult de spre tine. Aceasta este singura mea șansă de a obține un loc de muncă bun, de a câștiga niște bani și de a-mi ajuta familia "(Dorin, 18 ani, Satu-Mare).

Rezultatele acestui studiu calitativ au dus la necesitatea de a dezvolta un studiu exploratoriu cu privire la percepția angajatorilor privind angajarea de tineri absolvenți romi. Această necesitate a apărut din dorința noastră de a înțelege dacă preocupările legate de factorii structurali care subminează atingerea aspirațiilor lor profesionale, în special dorința angajatorilor de a angaja persoane de etnie romă, sunt confirmate de analiza percepției angajatorilor privind angajarea tinerilor romi absolvenți.

De aceea, în ultima secțiune a capitolului șase, prezentăm un studiu exploratoriu cantitativ asupra percepției angajatorilor privind angajarea tinerilor romi. Având în vedere datele îngrijorătoare privind șomajul în rândul tinerilor romi, așa cum este prezentat în capitolul trei, și deficitul de studii privind examinarea impactului măsurilor de politică socială de promovare a angajării tinerilor romi, în studiul nostru vom analiza, de asemenea, percepția angajatorilor cu privire la politicile pieței forței de muncă pentru sprijinirea angajării tinerilor absolvenți.

Tabelul 3 - Rezumatul metodologiei: studiul exploratoriu cantitativ asupra percepției angajatorilor privind angajării adolescenților romi români

<p>Întrebări de cercetare</p>	<p>Q1: Sunt angajatorii dispuși să angajeze tineri romi absolvenți de liceu? Q2: Care sunt caracteristicile percepute ale tinerilor absolvenți romi români și măsurile de politici sociale care influențează în mod pozitiv angajatorii în angajarea tinerilor romi absolvenți de liceu? Q3: Care sunt caracteristicile percepute ale tinerilor absolvenți romi români și măsurile de politici sociale care influențează în mod negativ angajatorii în angajarea tinerilor romi absolvenți de liceu? Q4: Cum descriu angajatorii care au angajați romi relațiile de muncă cu angajații lor romi? Q5: Angajatorii au cunoștință de măsurile legislative care încurajează angajarea tinerilor romi? Q6: Care este opinia angajatorilor cu privire la măsurile legislative care încurajează angajarea tinerilor romi?</p>
<p>Participanții</p>	<p>Un eșantion de 2500 de angajatori din regiunea de Nord-Vest a României a fost selectat aleatoriu dintr-o bază de date care a furnizat informațiile de contact pentru toți angajatorii privați din România, la sfârșitul anului 2011 (Baza de date a societăților din România, dezvoltată de Borg Design, 2011) . Din eșantionul inițial de 2500 de angajatori, 324 au fost de acord să participe la studiu.</p>
<p>Măsurători</p>	<p>Chestionarul este construit pe trei secțiuni principale: informații generale despre companie, percepția angajatorului privind angajarea romilor, cu patru întrebări suplimentare de analiză a percepției angajatorului asupra relației sale cu angajații romi, în cazul celor care raportează faptul că au angajați romi și percepția angajatorului privind măsurile politice sociale în vederea angajării tinerilor romi absolvenți.</p>
<p>Procedura</p>	<p>Studiul s-a bazat pe o analiză telefonică pe bază de chestionar, adresată angajatorilor privați din regiunea de Nord-Vest a României. Studiul a fost realizat în perioada mai 2012 - iunie 2012.</p>
<p>Analiză</p>	<p>Analiza noastră include două abordări. În primul rând, au fost efectuate analize descriptive folosind software-ul IBM SPSS (Pachet Statistic pentru Științe Sociale) 19. În al doilea rând, pentru întrebările cu final deschis, răspunsurile au fost standardizate.</p>

Rezultatele acestui ultim studiu sunt, într-o oarecare măsură, în rând cu alte studii care ilustrează prejudecățile sociale împotriva romilor și discriminarea acestora pe piața muncii (Universitatea din București, 2010). Deși angajatorilor li s-a reamintit în mod constant, în timpul studiului, că analiza noastră se referă la tinerii absolvenți de liceu romi, angajatorii au raportat în mod repetat că unul dintre principalele obstacole care îi determină să nu angajeze tineri romi absolvenți de liceu îl reprezintă nivelul lor educațional scăzut. Această contradicție arată că stereotipul de “Țigani” este atât de bine înrădăcinat în mintea indivizilor, încât nu pot disocia educația slabă cu statutul de “Țigan”. Deși aproape jumătate din angajatori declară că sunt dispuși să angajeze absolvenți romi, totuși procentul angajatorilor care au angajați romi este mic. Politicile care promovează includerea pe piața muncii a tinerilor absolvenți romi au o influență minimă cu privire la disponibilitatea angajatorilor de a angaja tineri absolvenți romi, cu un procent important de angajatori care nu cunosc aceste măsuri. În cazul în care angajatorii declară că dețin cunoștințe despre aceste măsuri, numai o mică parte din ei le poate numi și, cel mai important, numai un mic procent a beneficiat de acest tip de sprijin.

În cele din urmă, rezultatele noastre empirice se bazează pe existența unei structuri a pieței muncii care cuprinde intervenții slabe cu măsuri politice care să promoveze angajarea tinerilor romi și, uneori, discriminarea etnică ca și practică uzuală prea puțin recunoscută sau sancționată de legislația actuală. Credem că demontarea structurii inegalităților reproduse prin mecanismele societale necesită acțiuni ale mai multor actori, astfel că determinanții instituționali precum actorii din cadrul școlar sau de pe piața muncii nu pot sub nicio formă fi priviți ca factori mai puțin influenți în acest proces.

Figura 1- Ce declară angajatorii că i-ar influența în mod pozitiv să angajeze tineri absolvenți romi

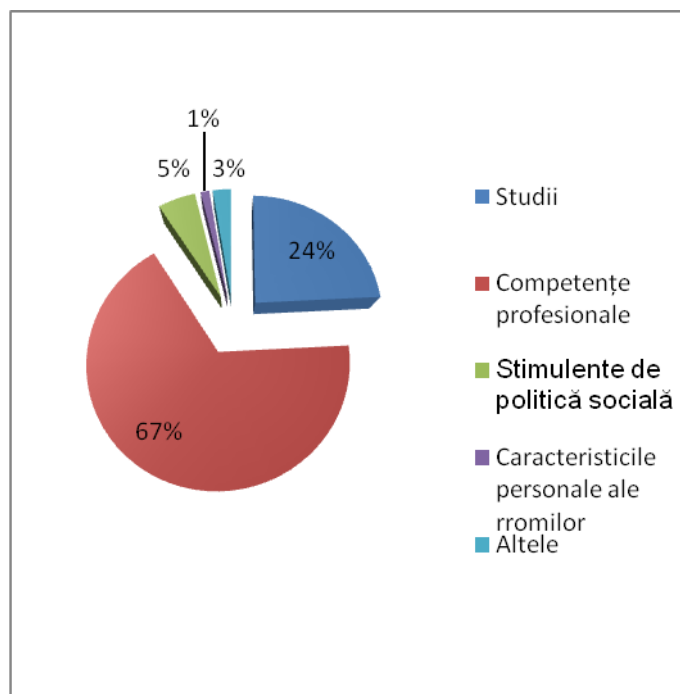


Figura 2 – Ce declară angajatorii că i-ar împiedica să angajeze tineri absolvenți romi

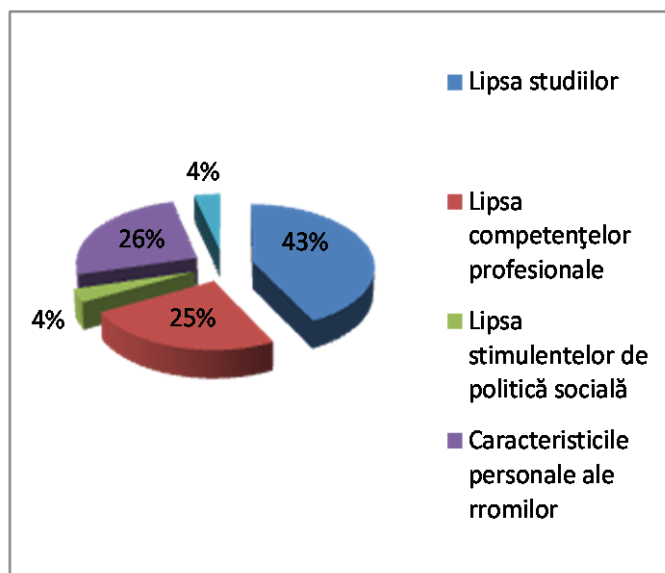
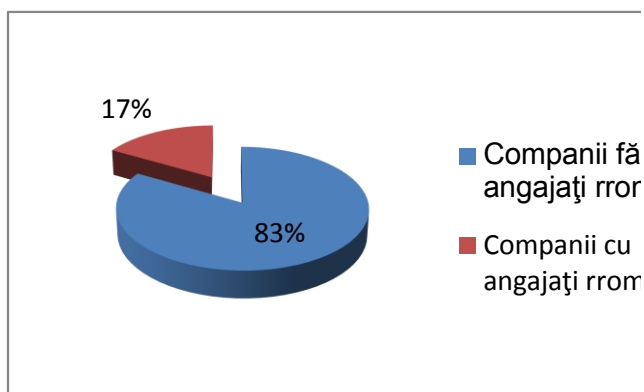


Figura 3– Numărul de companii care au angajați de etnie romă



Capitolul VII: Concluzii

Capitolul VII cuprinde o sinteză a principalelor noastre constatări teoretice și empirice și descrie posibile cercetări viitoare, susținute de aceste studii. În ultima parte, tragem concluziile finale cu privire la dizertația de față.

Deși este larg acceptat faptul că suportul parental și statutul socio-economic influențează rezultatele academice ale tinerilor și copiilor, rezultatele noastre aduc în discuție cadrul școlar, precum și actorii și politicile din sistemul educațional și de pe piața muncii ca importante în acest proces. Intervențiile care au ca scop sporirea rezultatelor educaționale ale copiilor și adolescenților romi nu iau suficient de mult în calcul mecanismele din cadrul școlar, care perpetuează inegalitățile sociale pentru romi. Pentru a vorbi în termeni practici, deși profesorii pot reprezenta resurse importante pentru adolescenții romi, așa cum arată rezultatele studiului realizat, se pare că acesta este mai mult rezultatul alegerii personale a profesorilor și nu o practică instituționalizată în cadrul școlar. Din acest punct de vedere, discriminarea din școli trebuie să fie abordată printr-un cadru legislativ coerent și aplicabil. Într-adevăr, deși mai multe studii arată că discriminarea și segregarea influențează în mod negativ calea educațională a adolescenților romi, aceste lucruri nu sunt prezente pe agenda publică și politică sub forma unor direcții practice de intervenție. Pentru obținerea de rezultate, și mai ales unele pe termen lung, școlile trebuie să fie recunoscute drept parteneri în acest proces. În acest scop, programele de prevenire care promovează toleranța etnică și multiculturalismul ar trebui create pentru personalul din școli și pentru elevi, iar prin aceasta ne referim la faptul că ar trebui realizat mai mult decât prezentarea culturii rome ca o curiozitate și ca și ceva frecvent, într-o manieră stereotipică. Având în vedere datele îngrijorătoare privind nivelul scăzut de educație al

adolescenților romi, coroborate cu constatările noastre, care demonstrează centralitatea personalului școlii în sporirea succesului la învățătură al adolescenților romi și orientarea pozitivă către viitor, recomandăm includerea intervențiilor menționate mai sus ca practică regulată în sistemul educațional, eventual urmând modelele bunelor practici internaționale. Mai mult, discriminarea nu trebuie permisă ca opțiune pentru personalul școlii, ci trebuie scoasă în evidență și sancționată, nu lăsată ambiguă, ca și până acum, în cadrul Legii Educației.

În ceea ce privește politicile de pe piața muncii pentru tineretul rom ca și grup vulnerabil și intrarea pe piața muncii a aceluiași grup, descoperirile noastre sugerează o serie de implicații practice. Deși au fost create politici în acest sens, impactul lor este extrem de redus, ilustrând lipsa de coordonare dintre sistemul educațional, piața muncii și finanțarea acestor măsuri politice specifice. Angajatorii cunosc într-o mică măsură stimulentele prevăzute de politicile sociale care încurajează angajarea tinerilor romi, astfel fiind necesară intervenția, luând forma campaniilor informaționale și de conștientizare orientate către angajatori. În afară de acestea, mecanismul de finanțare pentru stimulentele oferite angajatorilor care angajează tineri absolvenți romi trebuie să devină transparent și fiabil pentru angajatori, pentru a evita punerea în pericol a activității economice a angajatorilor și descurajarea angajaților romi. În cele din urmă, practicile discriminatorii ale angajatorilor împotriva romilor trebuie să fie prevenite în mod constant și sancționate acolo unde este necesar, printr-o supraveghere mai activă la nivel local a activității angajatorilor. Agențiile Locale de Muncă și implicit Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, sunt responsabile pentru implementarea politicii anti-discriminatorii pentru toate unitățile economice, care, în conformitate cu cercetarea noastră, nu au fost percepute încă drept obligatorii pentru angajatori.

Unul dintre studiile noastre s-a adresat elevilor de liceu romi din trei regiuni de dezvoltare din România, în timp ce celelalte două s-au adresat elevilor de liceu și angajatorilor romi din una dintre principalele regiuni de dezvoltare din România, regiunea nord-vest. Bazându-ne pe rezultatele noastre, susținem studiile la nivel național care să investigheze factorii care influențează succesul școlar al copiilor și adolescenților romi. Pentru a ne spori rezultatele, credem că studiile care includ percepția personalului școlii în acest sens și recomandările profesorilor sunt la fel de necesare. O analiză mai profundă a impactului Legii actuale a educației asupra creșterii participării la școală a elevilor romi și asupra rezultatelor lor educaționale este la fel de importantă pentru cercetările viitoare. În cele din urmă, interesul nostru se îndreaptă către

evaluarea impactului politicilor sociale ce se adresează angajării tinerilor romi, pentru a putea formula recomandări coerente pe această temă.

Combinând cercetarea cantitativă cu cea calitativă și abordând fațetele diferite ale situației tinerilor romi din România, am avut șansa de a înțelege care sunt, din perspectiva tinerilor romi, factorii protectivi pentru succesul lor școlar, precum și care sunt resursele și obstacolele pe care adolescenții le identifică pe măsură ce își formează aspirațiile ocupaționale și percepția asupra realizării acestora. În plus, analiza percepției angajatorilor privind angajarea tinerilor absolvenți romi deschide discuția referitoare la includerea angajatorilor și a politicilor sociale care promovează angajarea tinerilor romi ca influențe importante în încercarea de a înțelege în complexitatea lor realizările educaționale ale adolescenților romi și tranziția lor de la școală la piața muncii.

Bibliografie selectivă

Alam, M. Y. & Husband, C. (2006). *British- Pakistani Men from Bradford: Linking Narratives to Policy*. York: Joseph Rowntree Foundation.

Alva, S. A. (1991). Academic Vulnerability among Mexican-American Students: The Importance of Protective Resources and Appraisals. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 13, 18- 34.

Anthias, F. (1998). Rethinking Social Divisions: Some Notes Towards a Theoretical Framework. *Sociology Review*, 46, 506- 535.

Anthias, F. (2001). The Concept of “Social Division” and Theorising Social Stratification: Looking at Ethnicity and Class. *Sociology*, 35 (4), 835- 854.

Atkinson, R. & Davoudi, S. (2000). The Concept of Social Exclusion in the European Union: Context, Development and Possibilities. *Journal of Common Market Studies*, 38 (3), 427- 428.

Atkinson, R. (2000). Combating Social Exclusion in Europe: The New Urban Policy Challenge. *Urban Studies*, 37, 1037- 1055.

Baker, S. & Brown, B. J. (2008). Habitus and Homeland: Educational Aspirations, Family Life and Culture in Autobiographical Narratives of Educational Experience in Rural Wales. *European Society for Rural Sociology*, 48 (1), 57- 72.

Barany, Z. (1994). Living on the Edge: The East European Roma in Post Communist Politics and Societies. *Slavic Review*, 52 (2), 231- 344.

Barry, B. (2002). Social Exclusion, Social Isolation and the Distribution of Income. In J. Hills, J. Le Grand & D. Piachaud (Eds.), *Understanding Social Exclusion*. Oxford: Oxford University Press.

Barth, F. (1969). *Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organisation of Culture Differences*. London: Allen& Unwin.

Battu, H. & Zenou, Y. (2010). Opposition Identities and Employment for Ethnic Minorities: Evidence from England. *Economical Journal*, 120, 52- 71.

- Beal, S. J., & Crockett, L. J. (2010). Adolescents' Occupational and Educational Aspirations and Expectations: Links to High School Activities and Adult Educational Attainment. *Developmental Psychology*, 46 (1), 258- 265.
- Beam, M. R., Chen, C. & Greenberger, E. (2002). The Nature of the Relationships Between Adolescents and their „Very Important” Nonparental Adults. *American Journal of Community Psychology*, 30, 305- 325.
- Becker, K. F. (2004). *The Informal Economy*. Stockholm: Sida.
- Berghman, J. (1995). Social Exclusion in Europe: A Policy Context and Analytic Framework. In G. Room (Ed.), *Beyond the Threshold: The Measurement and Analysis of Social Exclusion* (10-28). UK, Southampton: Hobbs the Printers Ltd.
- Bourdieu, P. & Wacquant, L. J. D. (1992). *An Invitation to Reflexive Sociology*. Chicago: University of Chicago Press.
- Bourdieu, P. (1972/ 1977). *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction*. London: Routledge.
- Bourdieu, P. (1985). The Forms of Capital. In J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, (pp. 241- 258). New York: Greenwood.
- Bourdieu, P. (1986). *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. New York: Greenwood.
- Bourdieu, P. (1990). *The Logic of Practice*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P. (1998). *Practical Reason: On the Theory of Action*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P. (2000). *Pascalian Meditations*. Cambridge: Polity Press.
- Bowen, G. L., Rose, R. A., Powers, J. D. & Glennie, E. J. (2008). The Joint Effects of Neighborhoods, Schools, Peers, and Families on Changes in the School Success of Middle School Students. *Family Relations*, 57 (4), 504- 516.

- Bowen, G. L., Woolley, M. E., Richman, J. M. & Bowen, N. K. (2001). Brief Intervention in Schools: the School Success Profile. *Brief Treatment and Crisis Intervention*, 1, 43- 54.
- Bowman, D. (2010). *Sen and Bourdieu: Understanding Inequality*. Melbourne: Brotherhood of St Laurence.
- Bowring, F. (2000). Social Exclusion: Limitation of the Debate. *Critical Social Policy*, 20 (3), 307- 330.
- Brandsma, J. (2002). *Education, Equality and Social Exclusion: Final Synthesis Report*. European Commission.
- Brewster, A. B. & Bowen, G. L. (2004). Teacher Support and the School Engagement of Latino Middle and High School Students at Risk of School Failure. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 21 (1), 47- 67.
- Bronfenbrenner, U. & Morris, P. A. (2006). The Bioecological Model of Human Development. In R. M. Lerner (Ed.), *Theoretical Models of Human Development*. Volume 1 of *Handbook of Child Psychology* (6th ed.). Editors-in-chief: W. Damon & R. M. Lerner. Hoboken, NJ: Wiley.
- Brubaker, R. (1985). Rethinking Classical Theory: The Sociological Vision of Pierre Bourdieu. *Theory and Society*, 14 (6), 745- 775.
- Brubaker, R. (2004). Rethinking Classical Theory: The Sociological Vision of Pierre Bourdieu. In D. L. Swartz & V. L. Zolberg (Eds.), *After Bourdieu. Influence, Critique, Elaboration* (25-64). New York, Boston, Dordrecht, London, Moscow: Kluwer Academic Publishers.
- Burchardt, T., Le Grand, J. & Piachaud, D. (1999). Social Exclusion in Britain 1991- 1995. *Social Policy and Administration*, 33 (3), 227- 244.
- Calhoun, C. (2003). The Class Consciousness of Frequent Travellers: Toward a Critique of Actually Existing Cosmopolitanism. *South Atlantic Quarterly*, 101 (4), 869- 897.
- Cederberg, M. (2012). Migrant Networks and Beyond: Exploring the Value of the Notion of Social Capital for Making Sense of Ethnic Inequalities. *Acta Sociologica*, 55, 59- 72.

- Cekota, J. & Trentini, C. (2011). *The Educational Attainment, Labour Market Participation and Living Conditions for Young Roma in Bulgaria, Hungary and Romania*. Geneva: United Nations
- Ciutacu, C. (2010b). Youth People and Labour Market Entry. *European Working Conditions Observatory*. Retrieved May 25, 2012 from: <http://www.eurofound.europa.eu/ewco/2010/02/RO1002019I.htm>.
- Clausen, J. S. (1991). Adolescent Competence and the Shaping of the Life Course. *American*
- Coleman, J. S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, 94, 95- 120.
- De Haan, A. (2001). *Social Exclusion: Enriching the Understanding of Deprivation*. World Development Report Forum on 'Inclusion, Justice and Poverty Reduction'. Retrieved May 23, 2012 from: <http://www.sussex.ac.uk/cspt/documents/issue2-2.pdf>.
- Deacon, B. (1993). Developments in East European Social Policy. In C. Jones (Ed.), *New Perspectives on the Welfare State in Europe*. London: Routledge.
- Decade of Roma Inclusion, 2005-2015. Retrieved June, 15, 2012 from <http://www.romadecade.org/>.
- Decade Watch (2010). *Decade Watch: Results of the 2009 Survey*. Budapest: Decade Watch.
- DeSantis, A.L. (2006). *An Ecological View of School Satisfaction in Adolescence: Linkages Between Social Support and Behavior Problems*. University of South Carolina: Proquest.
- DuBois, D. L. & Silverthorn, N. (2005). Natural Mentoring Relationships and Adolescent Health: Evidence from a National Study. *American Journal of Public Health*, 95, 518- 524.
- Duminiță, G. & Ivasiuc, A. (2010). *One School for All? Access to Quality Education for Roma Children*. Buzău: Alpha MDN.
- Durkheim, E. (1924). *Regulile metodei sociologice*. București: Editura Cultura Națională.
- Ernste, H. (2006). *Pierre Bourdieu on Structure Agency Structuralism*. Geographical Approaches. Radboud University of Nijmegen.
- European Commission (2009). *Eurostat Statistical Books: Youth in Europe. A Statistical Portrait*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Retrieved May 11, 2012

from: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-78-09-920/EN/KS-78-09-920-EN.PDF.

European Commission (2011a). An EU framework for National Roma Integration strategies up to 2020. Brussels. Retrieved May 13, 2012 from http://ec.europa.eu/justice/policies/discrimination/docs/com_2011_173_en.pdf.

European Commission (2011c). On EU Indicators in the Field of Youth. Retrieved May 13, 2012 from: http://ec.europa.eu/youth/news/doc/sec401_en.pdf

European Commission (2012). *Unemployment Statistics*. Retrieved June 27, 2012 from http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics#Recent_developments_in_unemployment_at_a_European_and_Member_State_level.

European Commission Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities Unit C.1 (2010a). *Youth Employment Measures 2010*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission, Directorate- General for Employment, Social Affairs and Inclusion, Unit C1 (2011). *European Employment Observatory Review: Youth Employment Measures, 2010*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission, Directorate General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Unit G4 (2010b). *Improving the Tools for the Social Inclusion and Non-discrimination of Roma in the EU*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission, Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion Directorate A (2011b). *Employment and Social Developments in Europe 2011*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Council (2012). *Statement of the Members of the European Council: Towards Growth-Friendly Consolidation and Job-Friendly Growth*. Brussels: European Council.

European Parliament (2006). *The Social Situation of the Roma and their Improved Access to the Labour Market in the EU*. Retrieved March 3, 2012 from: <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201107/20110718ATT24290/20110718ATT24290EN.pdf>.

European Roma Rights Centre (2007). *The Glass Box: Exclusion of Roma from Employment*. Budapest: Westimprim.

European Steering Committee for Youth (2000). *Youth Policy in Romania*. Budapest: Council of Europe Publishing.

European Union Agency for Fundamental Rights (2009). *Data in Focus Report. The Roma*. Budapest: Elanders Hungary Kft.

European Union Labour Force Survey (1998). Retrieved February 16, 2012 from: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/lfs>.

Fallov, M. A. & Armstrong, J. E. (2009). Two Examples of the Use of Habitus to Understand Processes of Marginalization: Suggestive Lessons for Policy and Theory. Paper present at the Conference "Beyond Bourdieu- Habitus, Capital & Social Stratification", Department of Sociology, University of Copenhagen, Denmark, 1st – 2nd December, 2009.

Farrell, E. (1990). *Hanging in and Dropping Out: Voices of At-risk Students*. New York: Teachers College Press.

Farrington, F. (2002). Towards a Useful Definition: Advantages and Criticisms of 'Social Exclusion'. Retrieved May 9, 2012 from: <http://www.socsci.flinders.edu.au/geog/geos/PDF%20Papers/Farrington.pdf>.

Fine, M. (1986). Why Urban Adolescents Drop Into and Out of Public High School. In G. Natriello (Ed.), *School Dropouts, Patterns and Policies* (pp. 89–105). New York: Teachers College Press.

Fine, M. (1991). *Framing Dropouts: Notes on the Politics of an Urban High School*. Albany: State University of New York Press.

Finn, J. D. (1989). Withdrawing from School. *Review of Educational Research*, 59 (2), 117- 142.

Finn, J. D. (1993). *School Engagement and Students at Risk*. Washington, DC: National Centre for Education Statistics.

Fischer, A. (2011). *Reconceiving Social Exclusion*. Manchester: Brooks World Poverty Institute.

Fleck, G. & Rughiniş, C. (Eds.) (2008). *Inclusion and Exclusion of Roma in Present Day Romanian Society*. National Agency for Roma. Bucharest: Human Dynamics.

Fraser, M. W. & Allen-Meares, P. (2004). Intervention with Children and Adolescents: New Hope and Enduring Challenges. In P. Allen-Meares & M.W. Fraser (Eds.), *Intervention with Children and Adolescents: An Interdisciplinary Perspective* (pp. 532-544). Boston: Allyn & Bacon.

Fraser, M. W. & Terzian, M. A. (2005). Risk and Resilience in Child Development: Principles and Strategies of Practice. In G. P. Mallon & P. M. Hess (Eds.), *Child Welfare for the 21st Century: A Handbook of Practices, Policies, and Programs* (pp. 55- 71). New York: Columbia University Press.

Fraser, M., Richman, J. & Galinsky, M. (1999). Risk, Protection and Resilience: Towards a Conceptual Framework for Social Work Practice. *Social Work Research*, 23 (3), 131- 144.

Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C. & Paris, A. H. (2004). School Engagement: Potential of the Concept, State of Evidence. *Review of Educational Research*, 74 (1), 59- 109.

Friedman, V., Razer, M. & Sykes, I. (2004). Towards a Theory of Inclusive Practice: an Action Science Approach. *Action Research*, 2 (2), 167- 189.

Furlong, M., Whipple, A. D., St. Jean, G., Simental, J., Soliz, A. & Punthuna, S. (2003). Multiple Contexts of School Engagement: Moving Toward a Unifying Framework for Educational Research and Practice. *The California School Psychologist*, 8, 99- 113.

Garcia-Reid, P., Reid, R. & Peterson, N. A. (2005). School Engagement among Latino Youth in an Urban Middle School Context: Valuing the Role of Social Support. *Education and Urban Society*, 37 (3), 257- 275.

Gardner, J. (2010). Beyond “Making It” or Not: Future Talk by Incarcerated Young Men. *Urban Education*, 45 (1), 75- 102.

Gelissen, J. P. T. M., van Oorschot, W. J. H. & Finvseen, E. (2012). How does the Welfare State Influence Individuals Social Capital? Eurobarometer Evidence on Individuals Access to Informal Help. *European Societies*, 14 (3), 416- 440.

Ginorio, A. & Huston, M. (2001). *¡Si, se puede! Yes, we can. Latinas in School*. Washington, DC: AAUW Foundation.

- Godor, Z. (2011). Characteristics of the Hungarian and Romanian Labour Market. *Society and Politics*, 5 (1), 26- 33.
- Gore, C. & Figueiredo, B. (Eds.) (1997). *Social Exclusion and Anti-poverty Policy*. Geneva: International Labour Organisation.
- Gorski, J. D. & Pilotto, L. (1993). Interpersonal Violence among Youth: A Challenge for School Personnel. *Educational Psychology Review*, 5, 35- 61.
- Gottfredson, L. S. (1981). Circumscription and Compromise: A Developmental Theory of Occupational Aspirations. *Journal of Counselling Psychology*, 28 (6), 545- 579.
- Granovetter, M. S. (1973). The Strength of Weak Ties. *American Journal of Sociology*, 78 (6), 1360- 1380.
- Greene, B. A., & DeBacker, T. K. (2004). Gender and Orientations toward the Future: Links to Motivation. *Educational Psychology Review*, 16 (2), 91- 120.
- Grip, de A., Hoevenberg, J. & Willems, E. (1997). Atypical Employment in the European Union. *International Labor Market*, 136 (1), 49- 71.
- Groenewald, T. (2004). A Phenomenological Research Illustrated. *International Journal of Qualitative Methods*, 3 (1), 1- 26.
- Hărăguș, P. T., Dămean, D. & Roth, M. (2009). Proprietăți psihometrice ale unui nou instrument de evaluare a performanțelor școlare: Profilul succesului școlar. In M. Roth, D. Dămean & M. Iovu (Ed.) (2008), *Succesul școlar la intersecția factorilor sociali* (pp. 23- 40). Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
- Heath, A. & McMahon, D. (1997). Education and Occupation Attainments: The Impact of Ethnic Origins. In V. Karn (Ed.), *Ethnicity in the 1991 Census Volume 4: Employment, Education and Housing among the Ethnic Minority Populations of Britain*. London: HMSO.
- Hickey, S. & du Toit, A. (2007). *Adverse Incorporation, Social Exclusion and Chronic Poverty*. Manchester: Chronic Poverty Research Centre.

- Higuchi, A. (2012). The Mechanisms of Social Exclusion in Modern Society: The Dilemma of Active Labor Market Policy. *International Journal of Japanese Sociology*, 21 (1).
- Hodgkinson, H. (1991). Reform Versus Reality. *Phi Delta Kappan*, 73 (1), 9- 16.
- Holland, J. (2006). Fragmented Youth: Social Capital in Biographical Context in Young People's Lives. In R. Edwards, J. Franklin & J. Holland (Eds.), *Assessing Social Capital: Concept, Policy and Practice* (163- 177). Newcastle: Cambridge Scholars Press.
- Holloway, I. (1997). *Basic Concepts for Qualitative Research*. Oxford: Blackwell Science.
- IARD- Istituto di Ricerca S.c.r.l. (2001). *Study on the State of Young People and Youth Policy in Europe*. Milan.
- Isengard, B. (2003). Youth Unemployment: Individual Risk Factors and Institutional Determinants. A Case Study of Germany and the United Kingdom. *Journal of Youth Studies*, 6 (4), 357- 376.
- Jacobs, J. A., Karen, D. & McClelland, K. (1991). The Dynamics of Young Men's Career Aspirations. *Sociological Forum*, 6 (4), 604- 639.
- Jehoel-Gijsbers, G. & Vrooman, C. (2007). *Explaining Social Exclusion: A Theoretical Model Explaining Social Exclusion Tested in the Netherlands*. The Netherlands Institute for Social Research: The Hague.
- Jenkins, R. (1992). *Pierre Bourdieu*. London, New York: Routledge.
- Joronen, K. (2005). *Adolescents' Subjective Well- being in their Social Contexts*. Academic Dissertation. Finland: University of Tampere, Department of Nursing Science. Retrieved May 13, 2012 from: <http://deakin.edu.au/research/acqol/publications/resources/thesis-joronen-k.pdf>.
- Katja, R., Paivi, A.K., Marja- Terttu, T. & Pekka, L. (2002). Relationships among Adolescent Subjective Well- being, Health Behavior, and School Satisfaction. *The Journal of School Health*, 72 (6), 243- 249.
- Kerckhoff, A. C. (1976). The Status Attainment Process: Socialization or Allocation?. *Social Forces*, 55, 368- 381.

- Kerckhoff, A. C. (1984). The Current State of Social Mobility Research. *The Sociological Quarterly*, 25, 139- 158.
- Kerckhoff, A. C. (1988). Effects of Ability and Grouping in British Secondary Schools. *American Sociological Review*, 51, 842- 858.
- Kolev, A. & Saget, C. (2005). Understanding Youth Labour Market Disadvantage: Evidence from South- East Europe. *International Labour Review*, 144 (2), 161- 187.
- Konu, A. I., Lintonen, T. P. & Rimpelä, M. K. (2002). Factors Associated with School Children's General Subjective Well-being. *Health Education Research*, 17 (2), 155- 156.
- Kvale, S. (1996). *Interviews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Le Grande, J. (2003). *Individual Choice and Social Exclusion*. Centre for Analysis of Social Exclusion. London, UK: London School of Economics and Political Science.
- Lerner, R. M. (1996). Relative Plasticity, Integration, Temporality and Diversity in Human Development: A Developmental, Contextual Perspective about Theory, Process and Method. *Developmental Psychology*, 32, 781-786.
- Levitas, R. (1996). The Concept of Social Exclusion and the New 'Durkheimian' Hegemony. *Critical Social Policy*, 46 (16), 5- 20.
- Levitas, R. (1998). *The Inclusive Society? Social Exclusion and New Labour*. Basingtoke: Macmillan.
- Levitt, M. J., Levitt, J. L., Franco, N., & Silver, M. E. (1995). *Social Support Networks and Achievement: The Role of Network Member Attitudes*. Paper Presented at the Meeting of the American Educational Research Association. San Francisco, CA.
- Lewandowski, J. D. (2006). Capitalising Sociability: Rethinking the Theory of Social Capital. In R. Edwards, J. Franklin & J. Holland (Eds.), *Assessing Social Capital: Concepts, Policy and Practice*. Newcastle: Cambridge Scholars Press.

- Lewin, K. (1939). Field Theory and Experiment in Social Psychology: Concepts and Methods. *The American Journal of Sociology*, 44 (6), 868- 896.
- Li, Y., Lerner, J. V. & Lerner, M. R. (2010). Personal and Ecological Assets and Academic Competence in Early Adolescence: The Mediating Role of School Engagement. *Journal of Youth and Adolescence*, 39, 801- 815.
- Liu, W. & Tian, L. L. (2006). Relationship Between Quality of School Life and Life Satisfaction in Junior High School Students. *Chinese Journal of Clinical Rehabilitation*, 10 (2), 65- 67.
- Madanipour, A., Cars, G. & Allen, J. (Eds.) (1998). *Social Exclusion in European Cities*. London: Regional Studies Association.
- Manlove, J. (1998). The Influence of High School Dropout and School Disengagement on the Risk of School Age Pregnancy. *Journal of Research on Adolescence*, 8, 187- 220.
- ManpowerGroup Romania (2012). *Studiul Manpower privind perspectivele angajării de forță de muncă România*. București: ManpowerGroup.
- Manzi, C., Vignoles, V. L. & Regalia, C. (2010). Accommodating a New Identity: Possible Selves, Identity Change and Well-being Across Two Life-transitions. *European Journal of Social Psychology*, 40 (6), 970- 984.
- Martin, G. (2009). A Portrait of the Youth Labor Market in 13 Countries, 1980- 2007. *Monthly Labor Review*, 3- 21.
- Masten, A. S. (2009). Ordinary Magic: Lessons from Research on Resilience in Human Development. *Education Canada*, 49 (3), 28-32. Retrieved March 3, 2012 from: http://www.cea-ace.ca/media/en/Ordinary_Magic_Summer09.pdf.
- McNay, L. (1999). Gender, Habitus and the Field: Pierre Bourdieu and the Limits of Reflexivity. *Theory, Culture and Society*, 16 (1), 95- 117.
- Mehan, H., Villanueva, I., Hubbard, L., Lintz, A., Okamoto, D. & Adams, J. (1996). *Constructing School Success: The Consequence of Untracking Low-achieving Students*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

- Mello, Z. R. (2009). Racial/ethnic Group and Socioeconomic Status Variation in Educational and Occupational Expectations from Adolescence to Adulthood. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30 (4), 494- 504.
- Messersmith, E.E. & Schulenberg, J. E. (2008). When Can We Expect the Unexpected? Predicting Educational Attainment When it Differs from Previous Expectations. *Journal of Social Issues*, 64 (1), 195- 211.
- Miles, R. (1989). *Racism*. London: Routledge.
- Milcher, S. & Fischer, M. M. (2011). On labour market discrimination against Roma in South East Europe. *Regional Science*, 90 (4), 773- 788.
- Ministry of Education and Research (2002). *Participarea la educație a copiilor romi. Probleme, soluții, actori*. Retrieved May 10, 2012 from: http://www.ardor.org.ro/content/ro/participarea_educatie_copii_romi.pdf.
- Newmann, F., Wehlage, G. G. & Lamborn, S. D. (1992). The Significance and Sources of Student Engagement. In F. Newmann (Ed.), *Student Engagement and Achievement in American Secondary Schools* (pp. 11- 39). New York: Teachers College Press.
- Nurmi, J. E. (1987). Age, Sex, Social Class, and Quality of Family Interaction as Determinants of Adolescents' Future Orientation: A Developmental Task Interpretation. *Adolescence*, 22 (88), 977- 991.
- Nurmi, J. E. (1989). Development of Orientation to the Future During Early Adolescence: A Four Year Longitudinal Study and Two Cross-sectional Comparisons. *International Journal of Psychology*, 24, 195- 214.
- Nurmi, J. E. (1994). The Development of Future-orientation in a Life-span Context. In Z. Zaleski (Ed.), *Psychology of Future Orientation* (pp. 63–74). Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.
- O'Brien, M. & Penna, S. (2008). Social Exclusion: Some Conceptual Issues. *International Journal of Social Welfare*, 17 (1), 84- 92.
- O'Higgins, S. N. & Briglia, S. P. (2007). *Measures of Social Capital and Trust*. MPRA Paper 6924. University Library of Munich: Germany.

- Orr, S. W. (2005). *Social Exclusion and the Theory of Equality: The Priority of Welfare and Fairness in Policy*. London: Department of Civil and Environmental Engineering.
- Ou, S. & Reynolds, A. J. (2008). Predictors of Educational Attainment in the Chicago Longitudinal Study. *School Psychology Quarterly*, 23 (2), 199- 229.
- Papadopoulus, F. & Tsakloglou, P. (2001). *Identifying Population Groups at High Risk of Social Exclusion: Evidence from the ECHP*. Bonn: Institute for the Study of Labour.
- Parkin, F. (1979b). Social Stratification. In T. B. Bottomore & R. A. Nisbet (Eds.), *A History Of Sociological Analysis* (599- 632). London: Heinemann.
- Paven-Gavrilă, I. & Ciucur, D. (2010). Evolution of the Labour Market in the Romanian Economy. *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 2 (12).
- Payne (2006). Social Divisions (2nd ed.). In G. Payne (Ed.), “*An introduction to Social Divisions*” (1- 22). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Peace, R. (2001). Social Exclusion: A Concept in Need of Definition. *Social Policy Journal of New Zealand*, 16, 17- 35.
- Percy- Smith, J. (Ed.) (2000). *Policy Responses to Social Exclusion: Towards Inclusion?*. Buckingham: Open University Press.
- Platt, L. (2011). *Understanding Inequalities. Stratification & Difference*. Cambridge: Polity Press.
- Pollard, J. A., Hawkins, J. D. & Arthur, M. W. (1999). Risk and Protection: Are Both Necessary to Understand Diverse Behavioral Outcomes in Adolescence? *Social Work Research*, 23, 145- 158.
- Pop, F. (2011). The Minimum Income Guarantee as Policy Based Intervention towards Labour Market Integration of Rural Roma Population. An Exploratory Study using the Capability Approach. *Social Work Review*, 3, 89- 98.
- Pop, L. (2005). *Minimum Income and Social Integration Institutional Arrangement*. Peer Review in the Field of Social Inclusion Policies, Belgium.
- Popescu, L. (1998). *Protecția socială în Uniunea Europeană*. Cluj: Presa Universitară Clujeană.

Popescu, L. (2004). *Politicile est-europene între paternalism de stat și responsabilitate individuală*. Cluj: Presa Universitară Clujeană.

Portes, A. (1998). Social Capital: Its Origins and Application in Modern Sociology. *Annual Review of Sociology*, 24, 1- 24.

Portes, A. (2000). The Two Meanings of Social Capital. *Sociological Forum*, 15 (1), 1- 12.

Powers, J. D., Bowen, G. L. & Rose, R. A. (2005). Using Social Environment Assets to Identify Intervention Strategies for Promoting School Success. *Children & Schools*, 27, 177-187.

Preda, M. (2007). The Impact of Changes in Population Structure of Romania on the Social Security System. *Sociology Romaniana*, 4 (5).

Putnam, R. D. (1993). *Making Democracy Work. Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.

Raț, C. (2006). The Effectiveness of Welfare State Transfers in Reducing Poverty in Romania and Hungary during the First Decade of Post-Socialist Transition. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Seria Sociologia*, LI (1), 98-111.

Raț, C. (2009). The Impact of Minimum Income Guarantee Schemes in Central and Eastern Europe. In A. Cerami & P. Vanhuysee (Eds.), *Post-Communist Welfare Pathways: Theorizing Social Policy Transformations in CEE* (pp. 164- 181). Basinstoke: Palgrave Macmillan.

Raț, C. (2011). Incluziune adversă. Prestații sociale și persistența sărăciei în rândul romilor din România. In S. Toma & L. Fosztó (Eds.), *Spectrum. Cercetări sociale despre romi* (159- 180). Cluj- Napoca: Editura Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, Kriterion.

Revenge, A., Ringold, D., Tracy, W.M. (2002). *Poverty and Ethnicity: a Cross-country Study of Roma Poverty in Central Europe*. Washington DC: The World Bank.

Reyes, O. & Jason, L. A. (1993). Pilot Study Examining Factors Associated with Academic Success for Hispanic High School Students. *Journal of Youth and Adolescence*, 22, 57- 71.

Richman, J. & Fraser, M. (2001). Resilience in Childhood: The Role of Risk and Protection. In J. Richman & M. Fraser (Eds.), *The Context of Youth Violence: Resilience, Risk, and Protection* (pp.1- 12). Westport, CT: Praeger.

Richman, J. M. & Bowen, G. L. (1997). School Failure: An Ecological-interactional-developmental Perspective. In M. W. Fraser (Ed.), *Risk and Resiliency in Childhood: An Ecological Perspective* (pp.95- 116). Washington, DC: National Association of Social Workers Press.

Richman, J. M., Bowen, G. L. & Wooley, M. E. (2004). School Failure: An Ecological-interactional-developmental Perspective. In M. W. Fraser (Ed.), *Risk and Resiliency in Childhood: An Ecological Perspective* (2nd ed.). Washington, DC: National Association of Social Workers Press.

Ringold, D., Orenstein, M. A. & Wilkens, E. (2005). *Roma in an Expanding Europe: Breaking the Poverty Circle*. Washington, DC: World Bank.

Rojewski, J. W. (1996). Occupational Aspirations and Early Career Choice Patterns of Adolescents With and Without Learning Disabilities. *Learning Disability Quarterly*, 19 (2), 99-116.

Room, G. (Ed.) (1995). *Beyond the Threshold: The Measurement and Analysis of Social Exclusion*. Bristol: The Policy Press.

Rosenblum, S. L. (1994). Perceived Support, Academic Self-concept, and Aspirations and Expectations of Black Suburban High School Students (Doctoral dissertation, Hofstra University, 1993). *Dissertation Abstracts International*, 54. 4043.

Rosenfeld, L. B. & Richman, J. M. (1999). Supportive Communication and School Outcomes, part 11: Academically "At-risk" Low Income High School Students. *Communication Education*, 48, 294- 307.

Rosenfeld, L. B., Richman, J. M. & Bowen, G. L. (1998). Social Support for Adolescents at Risk of School Failure. *Social Work*, 43, 309- 323.

Rosenfeld, L. B., Richman, J. M. & Bowen, G. L. (2000). Social Support Networks and School Outcomes: The Centrality of the Teacher. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 17, 205-226.

Roth, M., Dămean, D. & Iovu, M. B. (Eds.) (2009). *Succesul școlar la intersecția factorilor sociali*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.

Rothman, H. R. & Cosden, M. (1995). Self- perception of a Learning Disability: Self- concept and Social Support. *Learning Disability Quarterly*, 18, 203- 212.

Rumberger, R. W. (1983). Dropping Out of School: The Influence of Race, Sex, and Family Background. *American Education Research Journal*, 20, 199- 220.

Rumberger, R. W. (1987). High School Dropouts: A Review of Issues and Evidence. *Review of Educational Research*, 57, 101- 121.

Rutter, M. (1979). Protective Factors in Children's Responses to Stress and Disadvantage. In M. W. Kent & J. E. Rolf (Eds.), *Primary Prevention of Psychopathology: Social Competence in Children* (pp. 49-74). Hanover, NH: University Press of New England.

Saraceno, C. (2001). Social Exclusion. Cultural Roots and Diversities of a Popular Concept. Retrieved March 8, 2012 from <http://www.childpolicyintl.org/publications/Saraceno.pdf>.

Savickas, M. (1999). The Transition from School to Work. A Developmental Perspective. *The Career Development Quarterly*, 47, 326- 336.

Savolainen, A., Taskinen, H., Laippala, P. & Huhtala, H. (1998). Oppilaiden Arviot Peruskoulun Yläasteen Työoloista. [Pupils' Assessments of Secondary School's Working Environment.] *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 35, 129- 141.

Sayer, A. (1999). *Realism and Social Science*. London: Sage.

Scales, P., Benson, P., Leffert, N. & Blyth, D. A. (2000). The Contribution of Developmental Assets to the Prediction of Thriving Among Adolescents. *Applied Developmental Science*, 4, 27- 46.

Schettkat, R. (1992). *The Labor Market Dynamics of Economic Restructuring: The United States and Germany in Transition*. New York: Praeger.

Schiff, M. (1992). Social Capital, Labor Mobility, and Welfare. The Impact of Uniting States. *Rationality and Society*, 4, 157- 175.

Seginer, R. (2009). *Future Orientation: Developmental and Ecological Perspectives*. New York: Springer.

Seifer, R., Sameroff, A. J., Baldwin, C. & Baldwin, A. (1992). Child and Family Factors that Ameliorate Risk Between 4 and 13 Years of Age. *Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 31, 893- 903.

Sen, A. K. (1998). *Social Exclusion and Economic Measurement*. Paper Presented at the 25th General Conference of the International Association for Research in Income and Wealth. Cambridge, UK.

Sewell, W. H. & Hauser, R. M. (1972). Causes and Consequences of Higher Education: Models of the Status Attainment Process. *American Journal of Agricultural Economics*, 54 (6), 851- 861.

Sewell, W. H. & Hauser, R. M. (1975). *Education, Occupation and Earning*. New York: Academic Press.

Sewell, W. H., Haller, A. O. & Ohlendorf, G. W. (1970). The Educational and Early Occupational Status Attainment Process: Replication and Revision. *American Sociological Review*, 35 (6), 1014- 1027.

Sewell, W. H., Haller, A. O. & Portes, A. (1969). The Educational and Early Occupational Attainment Process. *American Sociological Review*, 34 (1), 82- 92.

Shelly, D. L. (2010). *An Investigation into the Future Orientation of Indigent Culturally Diverse Urban Adolescents*. Dissertation for degree of Master of Diaconiology. University of South Africa. Retrieved June 7, 2012 from: http://uir.unisa.ac.za/bitstream/handle/10500/4790/dissertation_shelley_dl.pdf?sequence=1.

Siisiäinen, M. (2000). *Two Concepts of Social Capital: Bourdieu vs. Putnam*. Paper presented at ISTR Fourth International Conference "The Third Sector: For What and for Whom?". Trinity College, Dublin, Ireland.

Silver, H. (1994). Social Exclusion and Social Solidarity: Three Paradigms. *International Labour Review*, 133 (6). 531- 577.

Skinner, E. & Belmont, M. (1991). *A Longitudinal Study of Motivation in School: Reciprocal Effects of Teacher Behavior and Student Engagement*. Unpublished Manuscript, University of Rochester, Rochester, NY.

Skinner, E. A. & Belmont, M. J. (1993). Motivation in the Classroom: Reciprocal Effect of Teacher Behavior and Student Engagement across the School Year. *Journal of Educational Psychology*, 85, 571- 581.

Somers, M. (2009). Let them Eat Social Capital: Socializing the Market Versus Marketizing the Social. *Baierle & Co. Participatory Exclusion and Civic Governmentality*. Retrieved May 13, 2012 from: <http://baierle.me/2009/07/27/let-them-eat-social-capital-socializing-the-market-versus-marketizing-the-social/>.

Somerville, P. (1998). Explanations of Social Exclusion: Where Does Housing Fit In? *Housing Studies*, 13 (4), 761- 780.

Spenner, K. I. & Featherman, D. L. (1978). Achievement Ambitions. *Annual Review of Sociology*, 4, 373- 420.

Stack, C. (1974). *All Our Kin: Strategies for Survival in a Black Community*. New York: Harper and Row.

Stanton- Salazar, R. D. & Dornbusch, S. M. (1995). Social Capital and the Reproduction of Inequality: Information Networks among Mexican- origin High School Students. *Sociology of Education*, 68, 116- 135.

Stănculescu, M. S. (2009). Riscuri, vulnerabilități și soluții pe piața muncii. In M. Preda (Ed.), *Riscuri și imechități sociale în România* (43- 73). Iași: Polirom.

Stewart, M. (2011). ‘The Gypsy Problem’ an Invisible Genocide. In R. Lemarchand (Ed.), *Forgotten Genocides: Oblivion, Denial, and Memory* (pp. 137- 156). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Strategy of the Government of Romania for the Inclusion of the Romanian Citizens Belonging to Roma Minority 2012-2020 for the Period. Retrieved June 2, 2012 from: http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_romania_strategy_en.pdf.

Strathman, A., Gleicher, F., Boninger, D. S. & Edwards, C. S. (1994). The Consideration of Future Consequences: Weighing Immediate and Distant Outcomes of Behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66, 742- 752.

Swanson, J. L. & Fouad, N. A. (1999). Applying Theories of Person- environment Fit to the Transition from School to Work. *The Career Development Quarterly*, 47, 337- 347.

Swartz, D. L. (2002). The Sociology of Habit: The Perspective of Pierre Bourdieu. *The Occupational Therapy Journal of Research*, 22, 61-69.

Szalai, J. (2011). *Ethnic Differences in Education and Diverging Prospects for Urban Youth in an Enlarged Europe*. Budapest: Center for Policy Studies. Central European University.

Szalai, J., Carson, M., Kusa, Z., Magyar- Vincze, E. & Zentai, V. (2009). *Comparative Report on Educational Policies for Inclusion*. Budapest: Center for Policy Studies. Central European University.

Szalai, J., Messing, V. & Nemenyi, M. (2010). *Ethnic and Social Differences in Education in a Comparative Perspective*. Budapest: Center for Policy Studies. Central European University.

Szelenyi, I. & Ladanyi, I. (2002). *Sărăcia din societățile în tranziție*. București: Editura Ziuă.

Szelenyi, I. & Ladanyi, I. (2006). *Patterns of Exclusion: Constructing Gypsy Ethnicity and the Making of an Underclass in Transitional Societies of Europe*. The Hungarian Sociological Association New York: Columbia University Press.

Teșliuc, C., Pop, L. & Teșliuc, E.D. (2001). *Sărăcia și sistemul de protecție socială*. Iași: Polirom.

The Ministry of Labor, Family and Social Protection (2012a). Number of Registered Unemployed, by County, at the End of June. Retrieved June 27, 2012 from: <http://www.mmuncii.ro/ro/772-view.html>.

The Ministry of Labor, Family and Social Protection (2012b). Unemploment and Vacant Jobs in 2012. Retrieved June 27, 2012 from: <http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Statistica/Statistici%20lunare/s3-12.pdf>.

The Ministry of Labour, Family and Social Protection (2010). *Report Regarding Law No. 116/2002 on Prevention and Fighting Social Marginalization's Stipulations in 2010*. Retrieved June 27, 2012 from: <http://www.mmuncii.ro/ro/articole/0000-00-00/2010-2529-articol.html>.

The National Strategic Report regarding the Social protection and inclusion 2008- 2010. Retrieved March 15, 2012 from:

<http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Rapoarte-Studii/081208Report2008-2010.pdf>.

The World Bank (2012). *Toward an Equal Start: Closing the Early Learning Gap for Roma Children in Eastern Europe*. UNDP/ World Bank.

Thelen, E. & Smith, L. B. (1998). Dynamic Systems Theories. In W. Damon & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of Child Psychology* (pp. 563-634). New York: Wiley.

Tian, L. L., Liu, W. & Gilman, R. (2010). Explicit and Implicit School Satisfaction. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 38 (10), 1345- 1354.

Todman, L. (2004). *Reflections on Social Exclusion: What if? How is it Different U.S. Conceptualizations of Disadvantage? And, Why Might Americans Consider Integrating it into U.S. a Social Policy Discourse?* Bicocca: University of Milan.

Toma, S. (2008). *Roma/ Gypsies and Education in a Multiethnic Community in Romania*. Cluj-Napoca: Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale.

Tomasevski, K. (2004). *Manual on Rights-Based Education: Global Human Rights Requirements Made Simple*. UNESCO: Bangkok.

Townsend, P. (1979). *Poverty in the United Kingdom*. Harmondsworth: Penguin.

Tsakloglou, P. & Papadopoulus, F. (2002). Poverty, Material Deprivation and Multidimensional Disadvantage During Four Life Stages: Evidence from ECHP. In M. Barnes, C. Heady, S. Middleton, J. Millar, F. Papadopoulus & P. Tsakloglou (Eds.), *Poverty and Social Exclusion in Europe*. Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA: Edward Elgar.

UNESCO (2003). *Focusing Special Efforts in the Most Disadvantaged Communities Sends the Signal that Quality Education is for All*. Final Communiqué of the Ministerial Round Table on Quality Education, Paris. Retrieved, June 25, from: <http://www.ibe.unesco.org/International/ICE47/English/Organisation/Workshops/Workshop2CompENG.pdf>.

UNESCO (2007). *A Human Rights- Based Approach to Education for All*. UNICEF: New York/ Paris.

UNICEF (2009). *Toward Roma Inclusion: A Review of Roma Education Initiatives in Central and South- Eastern Europe*. Geneva: UNICEF Regional Office for Central and Eastern Europe and the Commonwealth of Independent States.

Unicredit Ţiriac Bank S.A. (2012). Flash on Romanian Labour Market Q1 2012. Retrieved May 12, 2012 from: <http://rbd.doingbusiness.ro/ro/11/articole-ultima-editie/1/800/flash-on-romanian-labour-market-q1-2012>.

United Nations Development Programme/ UNDP (2002). *Avoiding the Dependency Trap*. Retrieved May 5, 2012 from: http://hdr.undp.org/en/reports/regional/europethecis/Avoiding_the_Dependency_Trap_EN.pdf.

University of Bucharest (2010). *Report on the National Survey Regarding Discrimination on the Labour Market Among Employers in Romania*.

Van Dorn, R. A., Bowen, G. L. & Blau, J. R. (2006). The Impact of Community Diversity and Consolidated Inequality on Dropping Out of High School. *Family Relations*, 55 (1), 105- 118.

Vasile, V. & Vasile, L. (2011). Youth Labour Market. Mobility, Career Development, Incomes. Challenges and Opportunities. *The Annals of University of Oradea. Economic Sciences*, 1, 251- 263.

Verkuyten, M. & Thijs, J. (2002). Racist Victimization among Children in the Netherlands: The Effect of Ethnic Group and School. *Ethnic and Racial Studies*, 25, 310- 331.

Vincze, E. (2010). *Ethnic Differences in Education in Romania: Community Study*. Budapest: Center for Policy Studies. Central European University.

Vincze, E. (2011). Social Inclusion Through Education: Policy Recommendations in the Domestic Context- Romania. In J. Szalai (Ed.). *Contested Issues of Social Inclusion Through Education in Multiethnic Communities Across Europe*, (pp. 290- 313). Budapest: Center For Policy Studies. Central European University.

Wacquant, L. (2006). Pierre Bourdieu (revised and expanded chapter). In R. Stones (Ed.), *Key Contemporary Thinkers*. London, New York: Macmillan.

- Walther, A. & Pohl, A. (2005). *Thematic Study on Policy Measures concerning Disadvantaged Youth*. Tübingen: IRIS.
- Weber, M. (1948). *The "Rationalization" of Education and Training*. In M. Weber & B. S. Turner (Eds.), *From Max Weber: Essays in Sociology* (240-244). London: Routledge.
- Wehlage, G. G. & Rutter, R. A. (1986). Dropping Out: How Much do Schools Contribute to the Problem?. *Teachers College Record*. 87, 374- 391.
- Wentzel, K. R. (1998). Social Relationships and Motivation in Middle School: The Role of Parents, Teachers, and Peers. *Journal of Educational Psychology*, 90, 202- 209.
- Werner, E. E. & Smith, R. S. (1992). *Overcoming the Odds: High-Risk Children from Birth to Adulthood*. New York: Cornell University Press.
- Whiting, E. & Harper, R. (2003). *Young People and Social Capital*. Office for National Statistics.
- Wooley, M. & Bowen, G. L. (2007). In the Context of Risk: Supportive Adults and the School Engagement of Middle School Students. *Family Relations*, 56, 92- 104.
- Woolley, M. E. (2006). Advancing a Positive School Climate for Students, Families, and Staff. In C. Franklin, M. B. Harris & P. Allen- Meares (Eds.), *The Schools Services Sourcebook: A Guide for School- based Professionals* (pp. 246- 252). New York: Oxford University Press.
- Wyman, P. A., Cowen, E. L., Work, W. C. & Kerley, J. H. (1993). The Role of Children's Future Expectations in Self-system Functioning and Adjustment to Life Stress: a Prospective Study of Urban at Risk Children. *Development and Psychopathology*, 5, 649- 661.
- Zamfir, C. & Preda, M. (2002). *Romii în România*. București: Expert.